

ЎЗБЕКИСТОН ССР СИЕСИЙ ВА ИЛМИЙ
БИЛИМЛАР ТАРҚАТУВЧИ ЖАМИЯТИ

Ю. А. ЮДИН

ҲАЛОКАТГА МАҲКУМ
ЭТИЛГАНЛАРНИНГ
МАҲФИЙ ҚУРОЛИ

„Қизил Ўзбекистон“, „Правда Востока“
ва „Ўзбекистони Сурх“ бирлашган нашриёти
Тошкент — 1962

32И
Ю16

Юдин Ю. А.

Ҳалокатга маҳкум этилганларнинг махфий қуроли. Т., «Қизил Ўзб-н», «Правда Востока» ва «Ўзб-ни Сурх», 1962.

43 бет. (ЎзССР сиёсий ва илмий билим-лар тарқатувчи жамияти).

Юдин Ю. А. Тайное оружие обреченных.

32И

РАЗИЛ ИШЛАР БОШҚАРМАСИ

Америка Қўшма Штатлари мудофаа министрлиги (Пентагон)нинг ер тагида пўлат ва бетондан ишланган қазематларида 958 рақамли жуда махфий бир хона бор. Бир қанча масъул амалдорларгина бу хонага кира оладилар. «Совуқ уруш» ташкилотларининг бири— индикаторлар миллий маркази шу бинода иш олиб боради.

Америка Қўшма Штатларидаги барча разведка бошқармаларининг вакиллари социалистик мамлакатлар тўғрисидаги энг муҳим разведка маълумотларини Марказий разведка бошқармаси раҳбар ходимининг назоратида картага ёзиб борадилар. Америкада чиқадиган «Лук» журнали 1962 йил 2 январь сонида қуйидагиларни ёзган эди: «Совет Армияси дивизияларининг жойлашиши, энг масъул совет кишилари ва олимларнинг турар жойлари, ракета қисмларини йиғиштирадиган заводларнинг иши, ракета қисмлари ва бошқа ҳарбий техниканинг бир жойдан иккинчи жойга юборилиши ва ҳоказолар кузатиб турилади... Америка Қўшма Штатлари разведкасининг тахминан 100 минг агенти жаҳоннинг турли қисмларидан юборадиган маълумотлар шу марказда 24 соат мобайнида — кундузи ҳам, кечаси ҳам текшириб чиқилади».

Мудофаа министрлигига яқин жойдаги АҚШ давлат департаментининг махсус биносида разведканинг юқори мансабдаги офицерлари ва дипломатлар группаси эртаю-кеч навбат туриб ишлайди. Бу — махсус операциялар билан шуғулланувчи марказдир. Бу марказ Американинг чет эллардаги элчилари ва бошқа вакиллариининг махфий (шиферли) телеграммаларини, хуфий агентларнинг энг муҳим маълумотларини, Қўшма Штатлар билан иттифоқчи бўлган мамлакатлар разведкаларининг хабарларини тўхтовсиз олиб туради.

Марказий разведка бошқармаси, мудофаа министрлиги ва давлат департаменти вакиллари билан марказнинг доимий ходимлари бошқа давлатларнинг ва бошқа халқларнинг ички ишларига актив аралашиб, жаҳоннинг бирор раёонида умуман капитализм позицияларининг ва хусусан Америка империализми позицияларининг заифлашувиغا йўл қўймаслик мақсадида ер юзиде рўй берадиган вазиятни зўр эътибор билан кузатиб борадилар. Ана шу марказ ихтиёрида бўлган махсус группалар Америка империализмининг ташқи сиёсий планларига мос келадиган «фанқулудда ҳолат»ни вужудга келтириш ишлари билан шуғулланадилар...

Индикаторлар миллий маркази ва махсус операциялар маркази Америка Қўшма Штатлари вужудга келтирган жуда катта ва кўп тармоқли разведка механизмининг бир қисми, холос. Американинг бутун дунёга кенг ёйилган сон-саноқсиз жосуслик уялари ана шу марказлар билан боғланган. Бу марказлар жосуслик, қўпоровчилик, диверсия, террор, ифвогарлик ва қалбакичилик қурол ва воситаларини ишга солиш тўғрисида махфий директиваалар берадилар.

Америка Қўшма Штатлари Марказий разведка бошқармаси Мак-Лин номли кичик бир шаҳарда 10 минг ходим сифадиган бинога жойлашган. Америка Қўшма Штатлари мудофаа министрлигини мустасно қилганда, бу бошқарманинг биноси Вашингтондаги бошқа ҳамма ҳукумат идораларининг биноларидан каттароқдир.

Марказий разведка бошқармаси Америка Қўшма Штатларининг энг юқори давлат органи бўлган Миллий хавфсизлик кенгашида бўйсунди. Бу кенгаш президент, мудофаа министри, давлат секретари ва АҚШдаги юқори мартабали бошқа мансабдор кишилардан иборат бўлиб, ҳарбий ва стратегия масалалари билан шуғулланади. Қўшма Штатлардаги турли министрликлар ва бошқармаларнинг разведка ишларини мувофиқлаштириб олиб бориш, разведка хабарларини текшириш ва таҳлил этиш ҳамда ҳукуматга тегишли тавсиялар тақдим қилиш, шунингдек чет элларда жосуслик ва қўпоровчилик ишларини бевосита уюштириш Марказий разведка бошқармасига топширилган.

Америка разведкаси бўйича мутахассис Рэнсомнинг «Марказлаштирилган разведка ва давлат хавфсизлиги»

номли китобида келтирилган маълумотларга қараганда, Марказий разведка бошқармасининг Вашингтондаги аппаратида ва Америка Қўшма Штатларининг бошқа шаҳарларидаги бўлимларида профессионал разведкачилардан 10 мингга яқин киши ишлайди. Бундан ташқари, Марказий разведка бошқармасининг талайгина ходимлари чет элларда Америка элчихоналари, ахборот марказлари, Америка саноат ва савдо фирмалари, халқаро ташкилотларнинг ходимлари сифатида ишлаб турибдилар. Америка матбуотининг хабарларига кўра, Марказий разведка бошқармасининг ҳамма ходимлари қарийб 45 минг кишини ташкил этади.

Марказий разведка бошқармаси билан бир қаторда Вашингтондаги бошқа бир қанча муассасалар ҳам турли соҳаларда разведка ишлари билан шуғулланибдилар. Рэнсом қуйидагиларни ёзади: «Ҳукумат департаментлари ва бошқармаларидан камида 12 таси разведка ишлари билан бевосита шуғулланмоқда, яна 10 муассаса ҳам бирор шаклда разведка ишлари олиб бормоқда».

Булар Америка разведкасининг бошқармалар ва бошқармалараро идоралари бўлиб, давлат департаменти, муҳофаза министрлиги, армия, ҳарбий ҳаво кучлари ва ҳарбий денгиз флоти штаблари билан, атом энергияси комиссияси, Американинг чет давлатларга ёрдамини тақсимловчи халқаро ҳамкорлик бошқармаси билан, АҚШнинг асосий пропаганда органи — информация агентлиги билан, Америка контрразведкасининг маркази бўлган федерал текшириш бюроси ва бошқа ташкилотлар билан боғланган.

Америка Қўшма Штатлари давлат департаментида махсус операциялар маркази билан бир қаторда махсус дипломатия разведкаси органи — разведка ахбороти ва текшириш бошқармаси бор. 700 дан кўпроқ ходими бўлган бу бошқарма давлат департаментининг энг катта аппаратидир. Америка дипломатларининг ҳаммаси шу бошқарма хизматидадир. Давлат департаментидаги бу бошқарманинг директори Хью Камлинг Америка разведкаларининг фаолиятини мувофиқлаштириб олиб боровчи турли бошқармалараро комитетларнинг аъзосидир.

Америка Қўшма Штатлари муҳофаза министрлиги системасида армия разведкаси, ҳарбий-денгиз флоти ва ҳарбий-ҳаво кучлари разведкалари ва уларнинг ихти-

сослаштирилган бўлинмалари ҳамда таълим марказларидан ташқари кейинги вақтларгача ҳарбий разведкаларнинг ишларини мувофиқлаштириб олиб борувчи Бирлашган разведка группаси ҳам бор эди. 1961 йилнинг ёз фаслида бу группа кенгроқ ҳуқуқларга эга бўлди ва ҳар учала қўшин турлари разведкаси вакиллари-дан иборат Бирлашган ҳарбий разведка бошқармасига айлантирилди. Бу янги бошқарманинг раҳбарлари штаб бошлиқлари бирлашган группаси орқали мудофаа министрига бўйсундирилди.

1961 йилда Америка Қўшма Штатлари мудофаа министрлиги ҳузуридаги махсус операциялар бошқармаси ҳам анча кенгайтирилди ва мустақамланди. Кейинги йилларда ҳарбий-ҳаво кучлари разведкаси мустақамланмоқда. Бу разведкада стратегия ракеталаридан фойдаланиш йўлларини ишлаб чиқишга алоҳида эътибор берилмоқда. 1960 йил август ойида стратегия мақсадларини планлаштириш бошқармаси тузилди.

Америка Қўшма Штатлари мудофаа министрлиги махсус операциялар бошқармасининг умумий раҳбарлигида АҚШ хавфсизлиги миллий агентлиги ишлаб турибди. Бу миллий агентлик кичик давлатларнинг махфий хатларини қўлга тушириш ва уларнинг мазмунини аниқ билиб олиш билан шуғулланмоқда.

Америка матбуотининг хабарларига кўра, Америка Қўшма Штатлари разведкасининг эҳтиёжлари учун йилига 3 миллиард доллардан кўпроқ маблағ сарф қилинмоқда.

МАХФИЙ УРУШ

Америка Қўшма Штатлари разведка органлари жаҳоннинг ҳамма мамлакатларига ўз жосусларини юборибгина қолмай, балки энг разил воситалардан (пора бериб сотиб олиш, қўрқитиш, таҳдид қилиш ва ҳоказолардан) ҳам фойдаланиб, ана шу мамлакатларнинг давлат сирларини билиб олишга уринадилар. АҚШнинг разведка органлари Американинг ташқи сиёсатини умумий тинчлик учун хатарли бўлган йўлга солиб юборишга ҳаракат қилаётган органларга айланмоқда. Америка Қўшма Штатларининг разведка бошқармалари ахборот тўпловчи органлардан аслида қўшма Штатларнинг у ёки бу давлатга нисбатан муносабатини белгиловчи органларга айлантирилмоқда.

Гарри Хоув Рэнсом «Марказлаштирилган разведка ва давлат-хавфсизлиги» китобида жосуслик ва сиёсий ҳийла-найранглар Американинг «совуқ уруш»да фойдаланаётган арсеналининг бир қисми бўлиб қолди, тинч даврда махфий уруш олиб бориш «Қўшма Штатларнинг марказий разведка системаси» зиммасига юкланган вазифадир, деб таъкидлайди.

Марказий разведка бошқармаси агентларининг чет элларда қилаётган кирдикорлари Америка Қўшма Штатларининг обрўси ва таъсирига путур етказмоқда. Бу табиий бир ҳол. Кўп мамлакатлар аҳолисининг Америка Қўшма Штатларидаги ҳукмрон доираларга, уларнинг ташқи сиёсатига ва дипломатиясига душманлик назари билан қараётганлигига сабаб шуки, Америка Қўшма Штатлари суверен давлатларнинг ички ишларига аралашмоқда, шу давлатлардаги реакцион кучларни қўллаб-қувватламоқда, дипломатия дахлсизлигини рўкач қилиб, фитначиларни қурол-яроғ ва қўпурувчилик воситалари билан таъминламоқда.

Америка Қўшма Штатлари ҳукумати турли мамлакатлардаги уз дипломатия вакиллариغا нисбатан бундай муносабатларнинг ёмон оқибатларга сабаб бўлишини билиб, Америка дипломатиясининг иши билан АҚШ разведкасининг қўпурувчилик ҳаракатлари ўртасидаги маҳкам алоқаларни ниқоблашга уринади. Америкада чиқадиган «Нью-Йорк геральд трибюн» газетаси 1961 йил 2 июль сонида «Марказий разведка бошқармасининг агентлари ўзларининг дипломатик қиёфасидан маҳрум бўлиб қолмоқдалар» сарлавҳали мақолада қуйидагиларни хабар қилди: Америка Қўшма Штатлари президентининг фармойишига мувофиқ, Марказий разведка бошқармасининг баъзи агентлари ўзларининг дипломатик статутидан маҳрум этиладилар, чунки «бундай ҳодисалар ўтмишда низолар рўй беришига сабаб бўлган эди ва элчихоналарни оғир аҳволга солиб қўйган эди». Газета эндиликда агентлар аввалдагидан кўра кенгроқ миқёсда, «савдо ходимлари» деган ниқоб остида иш кўрадилар, деб ёзди.

Маълумки, Америка жамоат доираларида ва ҳатто Америка Қўшма Штатларининг конгрессида ҳам Марказий разведка бошқармасининг ташқи сиёсат соҳасидаги кирдикорларидан норозилик ўсмоқда, конгресс Марказий разведка бошқармасининг операцияларини

назорат қилиб турсин, деган талаблар илгари сурилмоқда. Бу норозилик жумладан, Америка сенатида Маккоунни Марказий разведка бошқармасининг директори қилиб тайинлаш масаласи муҳокама қилиниши муносабати билан жуда яққол кўринди. Сенатор Морзе 1962 йил 19 январда Марказий разведка бошқармасининг фаолиятини кескин танқид қилди ва Америка Қўшма Штатлари президентига мурожаат қилиб, шундай ўринли савол берди: «Сиз раҳбарлик қилиб турган бир пайтда Марказий разведка бошқармасининг ташқи сиёсат соҳасидаги ишлари нazorат қилинмаётганлигига сабаб нима? Контролдан холи бўлган бундай бошқарма уруш бошланишига сабаб бўлиши мумкин».

Америка Қўшма Штатлари ўзининг ташқи сиёсатида махфий урушнинг захарли воситаларидан кенг фойдаланмоқда. Бу ҳол кўп давлат ва ҳукуматларни жиддий қийинчиликларга дучор қилади, халқаро муносабатларда низо ва конфликтлар вужудга келтиради, ер юзининг бирор районидагина эмас, балки бутун жаҳонда ҳам тинчликка хавф туғдиради.

«Аврора»дан гумбурлаб отилган тўп ўқлари инсоният ҳаётида янги саҳифа очилиб, капитализмнинг қуёши бота бошлаганлигидан дарак берган пайтдан буён империалистик давлатлар янги дунёга қарши зўр бериб «махфий уруш» олиб борадилар. Англия, Америка, Франция ва немис разведкаларининг вакиллари Локкарт ва Савинков, Рейли ва Буллит социалистик мамлакатларга қарши фитналар уюштирадилар ва уюштирамоқдалар, контрреволюционерларни қурол-яроғлар билан таъминладилар ва таъминламоқдалар, капитализм зулмини, мустамлакачилар асоратини ағдариб ташлаб, озодлик ва тараққиёт йўлига ўтиб олишга интилаётган ҳар қандай мамлакат халқига қарши интервентларнинг ҳужумини тайёрладилар ва тайёрламоқдалар.

Йиллар ўтди, аммо империалистик давлатларнинг раҳбарлари ўз агентларининг социалистик давлатларга ва бошқа эркесвар мамлакатларга қарши қўпоровчилик ишлари барбод этилганлигидан тегишли хулосаларни чиқариб олмадилар.

Империалистик давлатлар ва улар ташкил этган ҳарбий-сиёсий блоклар социалистик давлатларга қарши, Осиё, Африка ва Латин Америкасининг яқинда мустақилликка эришган мамлакатларига қарши жосуслик

ва фитналар уюштиришни, разведкаларнинг ишини халқаро майдондаги курашнинг энг муҳим масаласи қилиб қўйдилар.

Америка Қўшма Штатларининг собиқ президенти Эйзенхауэр 1959 йил 3 ноябрда АҚШнинг Марказий разведка бошқармаси учун янги бино қуриш маросимида сўзлаган нутқида Америка сиёсати учун разведка ишларидан кўра «муҳимроқ вазифа йўқ» деди. «У-2» самолёти разведка мақсадида Совет Иттифоқи территорияси устидан учиб ўтаётганида қўлга тушиб, шармандаи-шармансор бўлганларидан кейин Америка ҳукумати-нинг вакиллари халқаро ҳуқуқнинг ҳамма қондаларига хилоф суратда, жосусликни ўз давлат сиёсатимизнинг энг муҳим қисми, деб ҳисоблаймиз, дедилар.

Америка Қўшма Штатларининг ҳозирги ҳукумати ҳам разведка ишларига худди шу тарзда қарамоқда. Масалан, «Нью-Йорк таймс» газетасининг ҳарбий обзорчиси Хэнсон Болдуин шу газетанинг 1962 йил 29 январь сонида «ҳозирги кунда жосусликнинг ҳар қандай турлари ва махфий операциялар ҳукумат аппаратининг таркибий қисми бўлиб қолмоқда» деб ёзди.

Ҳозирги замон капитализми чуқур кризисни бошидан кечирмоқда. Капитализмнинг ана шу умумий кризис ер юзининг турли қисмларида рўй бераётган «кризисли ҳолатлар»да ҳам намоён бўлмоқда. Жаҳоннинг турли қисмларида миллий озодлик кураши аланга олмақда, империалистик давлатлар ҳукмронлиги доирасини доим қисқартиришга олиб борадиган силжишлар вужудга келмоқда.

Халқларнинг миллий озодлик учун, чуқур социал ўзгаришларни амалга ошириш учун, социализм ва коммунизм принципларига асосланган янги ижтимоий тартибларни қарор топтириш учун олиб бораётган оммавий курашига империализм қурол-яроғларни тўплаш ва махфий урушнинг заҳарли қуролини ишга солишдан бошқа ҳеч нарсани қарши қўя олмайди. Империалистик давлатларнинг ҳукмронлари разведка системасидан барча қитъаларда аланга олган халқ революцион ҳаракати билан курашиш учун бир восита сифатида фойдаланмоқдалар. Разведкалар империалистик давлатларнинг жаҳон миқёсида ракета-ядро уруши тайёрлаш йўлидаги курашининг олдинги сафларида бормоқдалар. Разведкаларнинг фаолияти империалистик агрес-

сия ва ҳарбий авантюралар тайёрлаш сиёсатининг энг хатарли қисмидир. Империалистик разведкаларнинг фаолияти ер юзининг ҳамма қисмида халқаро муносабатларни ёмонлаштиради.

Империалистик давлатларнинг ташқи сиёсий, ҳарбий, разведка органлари бир-бири билан чамбарчас боғланган.

Империалистик разведкалар империалистик давлатлар ташқи агрессив сиёсатининг қуроли бўлибгина қолмай, балки кўпинча ташқи сиёсат масалалари билан шуғулланувчи бошқармаларнинг кўп тадбирларини ҳам белгилаб берадилар. Шу сабабли, ҳозирги халқаро муносабатлар билан қизиқаётган ҳар бир киши империалистик разведкалар тўғрисида, бу разведкаларнинг мақсади, вазифалари, иш методлари ҳақида ва бутун дунёда тинчликка қарши қўпоровчилик ишлари олиб бораётган кишилар тўғрисида аниқ тасаввурга эга бўлиши лозим.

Америка ҳукумати мамлакатимизга ташқаридан гўё қўққисдан ҳужум қилишлари мумкин, деган баҳоналар билан кенг миқёсда олиб бораётган разведка ишларини оқлашга уринмоқда. Америка Қўшма Штатларининг қуролсизланиш масаласи ҳақидаги ҳамма таклифларида халқаро контроль системаси ўрнатиш, яъни социалистик мамлакатлар ва бошқа мамлакатларнинг территорияларини разведка қилиб туриш системасини ўрнатиш тўғрисидаги таклифлар биринчи ўринга сурилади. Америка Қўшма Штатлари амалда қуролсизланишга эмас, балки ошқора разведка олиб боришга ҳаракат қилмоқда.

Америка разведкасининг қўпоровчилик ишлари соҳасида тўплаган бутун тажрибаси қурол-яроғлар устидан ошқора разведка ўтказиш — жуда ёмон оқибатларга олиб келиши мумкин бўлган хатарли бир иш эканлигини исбот қилади. Американинг разведка системаси объектив фактлар тўплашга, тўпланган материалларни холис таҳлил қилишга, бу фактлардан тинчликни мустаҳкамлаш ва халқаро муносабатларни нормаллаштириш учун фойдаланишга ҳеч қачон интилган эмас. Бунинг аксича, Марказий разведка бошқармаси ва Америка Қўшма Штатларининг бошқа разведка бошқармалари Америка ҳукуматини ғаразли, нотўғри ахборотлар

билан таъминлаб келдики, бу ахборотлар жаҳонни кўп марта уруш ёқасига келтириб қўйган эди.

Американинг машҳур молиячиси ва жамоат арбоби Сайрус Итон Америка Қўшма Штатлари органларининг тинчлик ишига хатарли бўлган қўпоровчилик методларини жуда аниқ таърифлаб берди. Итон 1961 йилнинг бошларида Шарқий Европадаги социалистик мамлакатларга саёҳат қилди. У, саёҳатдан қайтиб келгач «Чикаго дейли ньюс» ва «Нью-Йорк таймс» газеталарининг редакцияларига хат ёзди. Хатда бундай дейилган эди:

«Мен бу мамлакатларнинг ҳаммасида бўлган вақтимда элчихоналарингиз ва Марказий разведка бошқармасининг ишларини кўриб дарғазаб бўлдим ва уларнинг социалистик мамлакатлар саноати, қишлоқ хўжалигининг иқтисодий шарт-шароитлари тўғрисида ва бу мамлакатлар халқларининг ўз социалистик режимларига муносабати ҳақида нотўғри маълумотлар тўплаганликларини билиб жуда таажжубландим».

Америка конгрессининг зўр бериб қуролланишни талаб этаётган реакцион арбоблари Марказий разведка бошқармаси раҳбарларининг берган «баҳолари» ва қилган «башоратлари»дан ўзларининг агрессив мақсадлари учун фойдаланмоқдалар. Масалан, Аллен Даллес 1961 йил ёз фаслида конгресснинг атом энергияси масалалари билан шуғулланувчи бирлашган комиссиясининг очиқ мажлисида сўзга чиқиб, СССРда атом энергияси соҳасида қилинаётган ишлар тўғрисида ахборот берди. Шундан кейин республикачиларнинг раҳбарлари Эверетт Дирксен ва Чарльз Хэллек ўзлари олган «махфий маълумотлар»га кўра Совет Иттифоқида ядро қуроли ер остида «яширин суратда» синаб кўрилмоқда, деган хулосага келдилар. Марказий разведка бошқармасининг уйдирмаларига асосланган бу «маълумотлар» манфаатдор доираларнинг Америка Қўшма Штатларида ер остида ядро қуролини яна портлатиш йўлида пропаганда кампаниясини бошлаб юборишларига ва бунинг учун замин тайёрлашларига ёрдам берди.

Марказий разведка бошқармасининг раҳбарлари Совет Иттифоқининг ташқи сиёсатига баҳо беришга уриниб, мамлакатимизнинг ҳарбий куч-қудратини рўқач қилиб, обивателларни чўчитишга интилмоқдалар, Совет мамлакати ҳарбий потенциалининг ўсишини «СССРнинг агрессивлигини кўрсатувчи белги» деб ва

Қўшма Штатларга қарши «Советларнинг ҳужум қилиш хавфи ўсиб бораётганлигини кўрсатувчи бир далил» деб талқин қиладилар. 1949 йилдаёқ Америка разведкасининг фаолиятини текширган махсус комиссия ҳам ифвогарлик мақсадида чиқарилган бундай хулосаларнинг тамомила асоссиз эканлигини қайд қилишга мажбур бўлди.

Уртоқ Н. С. Хрущев коммунистик меҳнат бригадалари ва зарбдорлари мусобақаси илғорларининг Бутуниттифоқ кенгашида 1960 йил 28 майда сўзлаган нутқида бундай деган эди:

«Модомики, бу разведка ўзининг бефаҳмлиги ва разил уйдирмалари билан ўз ҳукуматини лақиллатиб, уни америкаликлар олдида, бутун дунё олдида шармандаю шармисор қилаётган экан, демак, бу разведка бир чақага ҳам арзимаЙди!

Мен бунга илова қилиб яна шунни айтар эдимки, бундай аҳмоқона разведкага тоқат қилиб турган ҳукуматнинг ҳам унчалик қадри бўлмайди»¹.

Америка Қўшма Штатларидаги разведка органлари аппаратининг кенгайтирилаётганлиги ва контролдан холи бўлган бир ҳовуч кишиларнинг бу аппаратга раҳбарликни ўз қўлларига олганликлари разведка органларининг давлатнинг ташқи сиёсат соҳасидаги ишларида етакчилик ролини эгаллашга уринаётганликларини кўрсатади.

Америка Қўшма Штатларида Марказий разведка бошқармасининг директори 1947 йил қонунига мувофиқ, Миллий хавфсизлик кенгашининг ишларида кузатувчи сифатда қатнашмоғи керак. Аммо, Марказий разведка бошқармаси кейинги йилларда давлатнинг ана шу юқори органида Америка Қўшма Штатларининг ташқи ва ҳарбий сиёсатини белгилашда асосий кучларнинг бирига айланди. Кенгашнинг мажлислари Марказий разведка бошқармаси директорининг кун тартибидаги асосий масалалар юзасидан қисқача ахбороти билан бошланади. Бундан ташқари, Марказий разведка бошқармасининг раҳбари АҚШ ҳукумати ҳузурида тузилган бошқармалараро комитетларнинг ишларига ҳам раҳбарлик қилади.

¹ Н. С. Хрущев, Ижодий меҳнат билан тинчлик иштини мустаҳкамлайлик, капитализм билан иқтисодий мусобақада ғалабани таъминлайлик! 35-бет, Ўздавнашр, 1960 й.

Бундай система Марказий разведка бошқармасининг энг кескин ва энг мураккаб халқаро масалаларда Америка Қўшма Штатлари ҳукуматининг йўлини белгилашда кучли таъсир кўрсатишига имконият яратиб беради. Фактлар буни исбот қилади. 1958 йилда Америка денгиз пйёда аскарларининг Ливан соҳилига туширилганлиги, 1960 йилда АҚШнинг Лаос ички ишларига аралашганлиги, Америкага сотилган хонларнинг 1961 йилда Куба Республикасига қарши интервенция уюштирганликлари ва бошқа кўп хуружлар Марказий разведка бошқармаси раҳбарларининг АҚШ президентига берган кўрсатмалари асосида содир бўлганлиги ҳозир ҳаммага маълум.

Америка разведкаси томонидан Кубада уюштирилган разведканинг барбод этилганлиги Марказий разведка бошқармасининг собиқ раҳбари Аллен Даллеснинг Америка ҳукуматига кўрсатган таъсирига путур етказди ва пировардида унинг истеъфо беришига сабаб бўлди. Аммо, Марказий разведка бошқармасининг янги директори Жон Маккоун ҳам давлат аппаратининг энг муҳим қисмларини ўз қўлига олди. Маккоун Марказий разведка бошқармасининг директори бўлгани ҳолда, айни вақтда президент Кеннеди тузган кенгашнинг, яъни Қўшма Штатлар разведкаси ишлари билан шуғулланувчи кенгашнинг раиси ҳамдир. Бу кенгаш Америка Қўшма Штатларининг чет элларда бажарадиган бутун разведка ишларини контроль қилиб туради.

Аллен Даллес истеъфо берганидан кейин АҚШ президенти доирасида разведканинг юқори мансабдаги намоёндаларининг салмоғи янада ортди.

Оқ уйда разведка масалалари юзасидан президентнинг маслаҳатчиси лавозими белгиланди. Генерал Максвелл Тэйлор шу лавозимга тайинланди. Америкада чиқадиган «Дейли ньюс» газетаси 1961 йил 28 июнь сонинда қуйидагиларни ёзган эди: генерал Тэйлор Оқ уйда «қуролли кучларнинг махфий ташкилотларидан ва давлат департаментидан, шунингдек Марказий разведка бошқармасидан олинadиган разведка материалларини тўплаш» ишига раҳбарлик қилади. У, ўзи муҳим деб ҳисоблаган ишлар тўғрисида президентга ахборот беради ва айни вақтда «олинган маълумотларнинг ишончли ёки нотўғри эканлиги тўғрисида ўз фикрини изҳор қилади». Шундай қилнб, генерал Тэйлор Америка Қўшма

Штатлари ҳукумати ҳузурида разведка ахборотларини талқин қилувчи киши сифатида маълум даражада Аллен Даллеснинг ўрнини эгаллади. Аммо, Аллен Даллес ҳам Қўшма Штатлар ҳукуматининг сиёсатига таъсир кўрсатиш имкониятига эга бўлиб қолди. Разведка масалалари юзасидан Америка Қўшма Штатлари президенти ҳам, Марказий разведка бошқармасининг раҳбари Маккоунга ҳам маслаҳат бериб туриш унинг зиммасига юкланди.

Марказий разведка бошқармаси раҳбарларининг Америка конгресси ишларига аралашуви натижасида қандай ҳоллар содир бўлмоқда? Америка разведкаси бўйича мутахассис Рэнсом «Нью-Йорк таймс мэгэзин» журналида бу тўғрида ташвишланиб ёзган эди.

Марказий разведка бошқармасининг раҳбарлари «коммунистик ҳарбий хавф миқёслари» тўғрисида ўзларининг ҳар қандай тахмин ва фаразларини конгресс аъзоларига маълум қиладилар, Марказий разведка бошқармаси тўқиган ахборотнинг конгрессда қараб чиқилишига муваффақ бўладилар.

Империалистик давлатлар разведка бошқармалари раҳбарларининг ташқин ва ички сиёсатга кўрсатадиган таъсири таҳдид қилаётган хавф уларнинг авантюристик воситалар ишлатишга мойил бўлишларининггина кўрсатиб қолмайди. Разведка бошқармаларининг раҳбарлари ҳукмрон монополистик доиралар билан чамбарчас боғланган. Империалистик разведкаларнинг раҳбар кадрлари бизнес корчалонлари ва агрессив руҳдаги ҳарбий блоklar билан маҳкам боғланган энг реакциян шахслар орасидан танлаб олинади. Прогрессив руҳдаги кишиларнинг буржуа давлатлари разведкаларига кириб ишлашига асло йўл қўйилмайди.

Америка обзорчиси Дрю Пирсоннинг 1962 йил 22 январда босилиб чиққан мақоласида Марказий разведка бошқармасининг ҳозирги директори Жон Маккоун нефть компаниялари рокфеллерлар группаси томонидан шу лавозимга кўтарилганлиги таъкидланади. Маккоун ўз мол-мулкининг талайгина қисмини «Стандарт ойл оф Нью-Жерси» ва «Стандарт ойл оф Калифорния» компаниялари акцияларига қўйган.

Маккоун ҳукуматнинг турли муассасаларида ишлаган вақтида монополияларнинг бойлик тўплаши учун ҳар қандай найранг ишлатишга моҳир киши эканлиги

аёп бўлиб қолди. «Нью-Йорк миррор» газетаси 1962 йил 10 январь сонида Маккоун Қўшма Штатлар авиация министрининг ўринбосари бўлиб ишлаган пайтда ҳарбий-саноат монополияларига жуда фойдали шартлар билан ҳарбий заказлар берилишига кўмаклашганлигини қайд қилади. Маккоун иккинчи жаҳон уруши вақтидаёқ ўз шериги Генри Кайзер билан биргаликда Америка Қўшма Штатлари ҳукуматининг заказлари бўйича кемалар стказиб берни йўли билан 44 миллион доллар фойда олган.

Маккоуннинг қўл остидаги ходимларнинг ҳам ундан фарқи кам. Масалан, Марказий разведка бошқармасидаги асосий 20 ходимдан 17 таси «Айвилик» номли ташкплот аъзосидир. Улар АҚШдаги ҳукмрон доираларнинг болаларигина таялим оладиган беш университетни тамомлаб чиққанлар. Ана шу 17 кишининг 5 таси кўп мол-мулкларга эга бўлиб, уларнинг турли манбалардан оладиган даромадлари Марказий разведка бошқармасидан оладиган иш ҳақларига нисбатан бир неча марта ортиқдир.

Фактлар шунини кўрсатадики, имперналистик давлатларнинг давлат аппаратида турли разведка органлари салмоғининг ўсганлиги, уларнинг давлат раҳбарлиги масалаларига, ташқи ва ички сиёсатга зўр бериб аралашаётганлиги моллия олдигархияси энг агрессив доираларининг ҳокимиятини мустаҳкамлайди.

Бу фактларнинг ҳаммаси Владимир Ильич Лениннинг имперналистик давлатлар ташқи сиёсатининг энг муҳим масалаларини қандай ҳал этилаётганлиги тўғрисидаги гаплари жуда тўғри эканлигини исбот қилади.

В. И. Ленин РКП(б)нинг IX съездида бундай деган эди: «Гап шундаки, капиталистик жамият гражданларни айниқса қизиқтирадиган ҳамма нарсаи — уларнинг иқтисодий тирикчилик шароити, уруш ва сулҳ масалаларини, — буларнинг ҳаммасини капиталистик жамиятнинг ўзидан яширин ҳал қилади; энг муҳим масалалар: уруш, сулҳ, дипломатик масалалар бир ҳовуч капиталистлар томонидан ҳал қилинади, бу капиталистлар фақат омманигина эмас, ҳатто кўпинча парламентни ҳам алдайдилар»¹.

¹ В. И. Ленин. Асарлар, 30-том, 527—528 бетлар.

ЖОСУСЛИК БИЗНЕСИ

Совет ракетаси уриб туширган разведкачи «У-2» самолёти билан Американинг СССРга қарши ҳаводан жосуслик қилиш планлари барбод этилган унутилмас кундан бир неча ҳафта ўтмаган ва бутун дунёда Америка жосусларининг ифвогарлигидан қаҳр-ғазаб тўлқини жўш уриб турган бир пайтда империалистик давлатлар разведкаларининг раҳбар кучлари жон талвасасига тушиб қолдилар. Марказий разведка бошқармасининг раҳбари Аллен Даллес Ғарбий мамлакатларнинг пойтахтларига расмий сафарга чиқди, Лондон, Париж ва Боннда бўлиб, СССРга тааллуқли ҳарбий-стратегия маълумотларини тўплаш учун Ғарб давлатларининг разведкаларидан кўпроқ фойдаланиш тўғрисида ва шу мақсадда ана шу разведкаларнинг ишларини қайта қуриш ҳақида музокаралар олиб борди. Марказий разведка бошқармасининг янги директори Маккоун ўз фаолиятини Ғарбий Европа мамлакатларига расмий сафар қилиш билан бошлади. У, Боннда канцлер Аденауэр билан учрашди.

Авваллари Ғарб мамлакатлари разведка бошқармаларининг раҳбарлари «дам олиш» мақсадида ёки «шахсий ишлари» билан чет элларга сафар қилар эдилар. Газеталар уларнинг юқори лавозимдаги давлат арбоблари билан олиб борган музокаралари тўғрисида хабар бермас эдилар. Эндиликда аҳвол ўзгарди. Қўшма Штатларда ҳам, НАТОдаги бошқа мамлакатларда ҳам разведка иши давлат фаолиятининг энг муҳим соҳаси деб расмий суратда танилди. АҚШ Марказий разведка бошқармаси ўз таъсири доирасини кенгайтириш учун, жумладан, жосуслик касбини ривожлантириш учун барча воситалар ва барча имкониятлардан фойдаланишга уринмоқда.

Империалистик разведкалар жосусликка жалб этишни енгиллаштира оладиган таржимаи ҳолдаги майда тафсилотлардан тортиб, ҳарбий базалар ва аэродромларгача, агентлар туширилиши мумкин бўлган денгиз қирғоғининг фотосуратларидан тортиб, фан ва техниканинг матбуотда эълон қилинмаган ютуқларигача ҳар қандай маълумотлар билан қизиқадилар.

Дипломатия ваколатхоналари, маданий ва иқтисодий миссиялар (биз бунда ҳарбий миссиялар тўғрисида

гапириб ҳам турмаймиз) ўзлари ишлаб турган мамлакатларга қарши жосуслик уялари бўлиб қолдилар, улар империалистик разведкаларнинг марказлари билан уларнинг агентлари ўртасида алоқа ўрнатувчи асосий звенога айландилар. Масалан, урушдан кейинги йилларда Америка элчихонаси, ҳарбий ва ҳарбий-ҳаво ваколатхоналарининг неча ўнлаб ходимлари Москвадан чиқариб юборилди. Улар Совет Иттифоқи бўйлаб саёҳат қилганларида, разведка ишлари билан актив шуғулланганлар, ҳарбий объектларни фотосуратга олганлар, совет гражданларидан махфий маълумотлар олишга уринганлар.

Характерли бир мисол келтириб ўтамиз. Совет хавфсизлик органлари Москвада Америка Қўшма Штатлари элчихонасининг биринчи секретари бўлиб ишлаган америкалик Р. А. Лэнжелли Америка разведкасининг СССРдаги агенти билан махфий суратда учрашиб турганлигини 1959 йил 16 октябрда аниқладилар. Р. А. Лэнжелли бундан кейинги жосуслик ишлари тўғрисида ана шу агентга дастур берган, махфий ёзув воситалари ҳамда кўп миқдордаги пул билал упи таъминлаган. Тергов натижасида Москвадаги Америка элчихонасининг бошқа ходимлари, жумладан атташе Ж. П. Уинтерс ҳам бу ишга аралашганлиги маълум бўлди. Лэнжелли ва Уинтерс СССР территориясидан чиқариб юборилди.

Империалистик разведка, хусусан Америка разведкаси чет элларга саёҳат қиладиган бизнесменлар, санъат арбоблари, туристлар ва бошқа шахслар орасидан агентлар ёллаб олади, жумладан, Ғарбий Европа мамлакатларидан СССРга келувчи туристлардан кенг фойдаланилмоқда. Америка разведкачилари Американинг у ёки бу легал ташкилоти вакиллари сифатида иш кўриб, туристларга ўз сафарларида бўладиган харажатларни қоплаш учун пул беришни таклиф этадилар. «Туристлар» жосуслик техникаси, махсус фотоаппаратлар, махфий ёзув воситалари, суратга олинган фотоплёнкаларни яшириш асбоблари оладилар, улар ана шу техникадан фойдаланиш йўлларини ўрганадилар ва тегишли инструктордан ўтадилар.

Америка разведкасининг Германия Федератив Республикасидаги вакили Жонс СССРда жосуслик маълумотлари тўплаш учун собиқ эсэсчи Адольф Вернер ва унинг хотинини ёллаган. Ана шу жосус Вернерлар са-

фарн Киев ёнида тамом бўлди. Улар бу ерда жосуслик ишлари билан шуғулланиб турганларида қўлга тушдилар. Эр-хотин суд қилинди ва қилмишларига яраша жазоланди.

Чет эл разведкалари СССРга ва бошқа социалистик мамлакатларга, шунингдек, Осиё, Африка, ёки Латин Америкаси мамлакатларига хуфия агентлар юборишга катта эътибор бермоқдалар. Бундай агентлар ўзларини жосуслик иши билан шуғулланадиган мамлакатнинг граждани қилиб кўрсатадилар. Кейинги йилларда жиноятлари устида қўлга тушган бундай агентлар СССР ва социалистик-лагердаги бошқа мамлакатлар судлари томонидан ҳукм қилинди.

Америка агеини совет территориясига қандай юборилганлигини кўрсатувчи типик бир ҳодисани кўрсатиб ўтамиз. Совет давлат хавфсизлиги органи 1960 йил июль ойида Америка агеини В. М. Славновни қамоққа олдилар. У Запорожье областида туғилган экан. Терговда шу нарса аниқландики, В. М. Славнов Фарбий Германияда яшаган вақтида СССРга қарши қўпуровчилик ишлари олиб бориш учун агент қилиб олинган, Лимбург ва Фюссен шаҳарларида Америка разведка мактабларида махсус тайёрланган, шундан кейин совет территориясига юборилган. Славнов разведка марказининг топшириғини қисман бажаргач, Совет-Эрон чегарасидан ўтмоқчи бўлган. Аммо, совет чегарачилари уни ушлаб олдилар.

Америка разведкаси социалистик мамлакатларнинг фуқароси бўлган, лекин бирор сабаб билан Фарб мамлакатларида яшаётган «кўчирилган кишилар»ни йўлдан уриш ва жосуслик ишларига жалб этишга ҳаракат қилмоқда. Ана шу «кўчирилган кишилар»нинг муртадлар ва авантюристлардан иборат энг реакцион қисми СССРга ва бошқа социалистик мамлакатларга юбориладиган Америка агеинлари сафини тўлдириб турувчи манба бўлиб хизмат қилмоқда.

Фарб мамлакатларининг разведка бошқармалари Осиё ва Африка мамлакатларида қўпуровчилик ишлари олиб бориш учун агентлар тайёрлашга алоҳида эътибор бермоқдалар. Масалан, Америка Қўшма Штатлари разведкаси шу мақсадда «тинчлик корпуси» деб аталган ташкилотни тузди. Бу ташкилот америкалик неча ўн минглаб ёш мутахассисларни — ўқитувчилар, врачлар,

техника ходимлариши иқтисодий жиҳатдан кам тараққий этган мамлакатларга юборишни ўз олдига мақсад қилиб қўяди. Америка Марказий разведка бошқармасининг раҳбарлари «тинчлик корпуси»нинг ташкилий асосларини ишлаб чиқишда актив қатнашдилар. Америка матбуотининг хабар беришича, «тинчлик корпуси»даги «миссионерлар» Америка Қўшма Штатларидан жўнаб кетиш олдидан махсус лагерларда тайёрланадилар.

Германия Федератив Республикаси ва Туркия, Швейцария ва Эрон каби мамлакатлар, Байрут ва Танжир, Сингапур ва Сянгарь (Гонконг) каби шаҳарлар кўпгина империалистик разведкалар жосуслик резидентларининг таянч базаларидир.

Империалистик давлатларнинг ўзгалар территориясида изғиб юрган жосуслари ва разведкачиларининг миқдорини лоақал қуйидаги фактдан билиб олиш мумкин. 1960 йилнинг бошларида Америка разведкаси билан алоқасини узган АҚШ граждани Слободанинг айтишича, АҚШ армиясининг Германия Федератив Республикаси территориясига жойлашган 513-разведка группасидагина 2 мингдан кўпроқ киши бор. Бундан ташқари, Германия Федератив Республикаси территориясида 66-разведка группаси ва 532-разведка батальонп жойлашган.

Кейинги йилларда Ғарбий Берлин империалистик давлатларнинг жосуслик-қўпоровчилик ишларида биринчи ўринни эгаллади. Германия Демократик Республикаси матбуотининг маълумотларига кўра, 1954 йилда Ғарбий Берлинда империалистик давлатларнинг қирқ пккита разведка маркази бўлса, 1961 йилда уларнинг сонин қарийб юзгага етган. Ғарбий Берлинда агентлар билан иш олиб бориш учун неча минглаб махфий квартиралар, пункт ва айрим хоналар бор.

Германия Демократик Республикасининг ҳукумати 1961 йил 13 августдан кейин Ғарбий Берлин билан Демократик Берлин ўртасидаги чегараларни мустаҳкамлаш чораларини кўрди. Бу чоралар «фронт шаҳрида» жойлашиб олган жосуслик ва қўпоровчилик марказларига қаттиқ зарба берди. Германия Демократик Республикасига агентлар юбориладиган йўللар бекитиб қўйилди.

НАТОда аъзо бўлган империалистик мамлакатларнинг разведкалари социалистик - давлатларга қарши,

шунингдек, Осиё, Африка ва Латин Америкасидаги муштарак мамлакатларга қарши олиб борадиган курашини мувофиқлаштириш учун кўп вақт, кўп куч ва кўп маблағ сарф қилмоқдалар. Иккинчи жаҳон уруши давридаёқ Лондонда Америка Қўшма Штатлари, Англия ва Канада ҳарбий разведкаларининг вакилларидаан доимий марказ тузилган эди. Америка матбуотининг хабар беришича, Англия бош вазири Макмиллан 1957 йил март ойида АҚШ президенти Эйзенхауэр билан кенгашилан пайтда Қўшма Штатлар Англия разведкасининг баъзи тадбирларига маблағ ажратишни, жумладан Хитой Халқ Республикасига қарши қилинадиган операциялар учун маблағ ажратишни ўз зиммасига олган.

Урушдан кейинги йилларда Америка разведка бошқармаси билан Ғарбий Германия разведка органлари ўртасида маҳкам алоқа боғланди. Америка Қўшма Штатлари маъмурлари Гелен ташкилотини маблағ билан таъминлаб турдилар. Бу ташкилот Федерал разведка бўлимига айлантирилганидан кейин унинг асосий қисмларида Америка маслаҳатчилари ишлаб турдилар. Америка Қўшма Штатлари разведкаси Японияда махфий хизматни кучайтиришда ҳам қатнашди. 1957 йилда хавфсизлик масалалари юзасидан Япония-Америка комитети ташкил қилинди. Америка ва Япония разведкалари ўртасидаги алоқаларни кучайтириш бу комитетнинг назоратидан биридир. Марказий разведка бошқармаси араб мамлакатларида, шунингдек сионистлар ташкилотлари бўлган мамлакатларда кўпуровчилик ишлари олиб бориш учун Исроилнинг разведка органларидан фойдаланмоқда. Масалан, кейинги йилларда Бирлашган Араб Республикасида Исроилнинг бир неча жосуслик уялари топилди. Фош қилинган жосуслар жосуслик маълумотларини Исроил разведкасигагина эмас, балки Америка Қўшма Штатлари ва НАТОда аъзо бўлган бошқа мамлакатларнинг разведка органларига ҳам юбориб турганликларига иқдор бўлдилар.

Америка разведкаси бошқа капиталистик мамлакатларнинг разведкалари билан алоқа боғлаш учун Ғарбининг агрессив ҳарбий-сиёсий блоклари — НАТО, СЕНТО ва СЕАТОнинг ўз ичига вужудга келтирилган тегишли механизмлардан актив фойдаланмоқда. Вашингтонда жойлашган Европа координация комитети ва НАТО-

нинг Европадаги қуролли кучлари олий қўмондонлиги ҳузурида тузилган махсус разведка бошқармаси НАТО системасида разведка ишларини мувофиқлаштириб олиб борувчи марказлардир.

СЕАТО ва СЕНТОда аъзо бўлган мамлакатларнинг разведка органлари бир-бирлари билан маҳкам боғланган. Шу билан бирга улар жосуслик ишлари билан шуғулланибгина қолмай, балки ички ва халқаро воқеаларга актив таъсир кўрсатишга ҳам уринмоқдалар.

Америка Қўшма Штатлари разведкаси Латин Америкаси мамлакатларида актив иш олиб бормоқда. 1960—1961 йилларда Америка разведкасининг ташаббуси билан Латин Америкаси мамлакатлари разведка идоралари масъул ходимларининг бир неча кенгаши ўтказилди. Бу кенгашларда разведка органларининг ишларини маҳкам боғлаб олиб бориш масаласи муҳкам қилинди.

Америка Қўшма Штатлари ўзига қарам бўлган сотқин реакцион режимларни ўрната олган Жанубий Вьетнам, Тайван, Жанубий Корея каби мамлакатларда Америка разведка бошқармаларининг кенг илдиз отган филиаллари тузилди. Жумладан Нго Динь Дьемнинг жосуслик-диверсия ишлари билан шуғулланувчи маҳкамаси бунга мисол бўла олади. Сайгонда тузилган «Президент алоқа бошқармаси», Жанубий Вьетнам мудофаа министрлиги бош штабига бўйсундирилган «биринчи кузатиш группаси» ва бошқа махфий ташкилотлар америкалик маслаҳатчиларнинг кузатиши ва фармойиши билан иш олиб бормоқдалар. 1961 йил 2 июлда Вьетнам Демократик Республикаси территорияси устида «С-47 Дакота» самолёти уриб туширилган эди, омон қолган пассажирлар Вьетнам Демократик Республикаси территориясига тушириш учун тайёрланган диверсиячидесант отрядининг бир қисми эканлигини айтдилар. Бу отрядни америкалик маслаҳатчилар тайёрлаганлар. Диверсиячидесант отряди қурол-яроғлари ва анжомларининг кўпи Америкада ишлаб чиқарилган.

Империалистик разведкалар давлатлар ва халкларнинг хавфсизлигини бузмоқдалар. Улар бунинг учун неча ўн минглаб штатли агентлардан, ўзлари томонидан қўпоровчилик ишларига жалб этилган юз мингларча кишилардангина эмас, балки фаннинг энг янги ютуқлари асосида махфий лабораторияларда тайёр-

ланган кучли разведка техникасида ҳам фойдаланмоқдалар.

Масалан, водолаз техникаси ва сув ости флоти ривожланиши билан океан ва денгизларнинг йўллари жосуслар ва диверсантларнинг эътиборини кўпроқ жалб эта бошлади. Чегараларни бузиб ўтувчилар энгил сув ости кийимларини кийиб, чегарачиларни гафлатда қолдириб, ўзгаларнинг территорияларига суқулиб кириб олишга уринадилар. Узоқ масофаларга сузиб юрадиган сув ости кемалари денгизларнинг тагига чўкадилар ва қулай пайт келганда юқори кўтарилиб, радио ва электрон аппаратларнинг ёрдами билан ўзгалар соҳилидаги аҳволни билиб олишга ҳаракат қиладилар.

Импералистик разведкаларнинг ходимлари ихтиёрда жуда кичкина магнитофонлар бор. Бу магнитофонлар кийимнинг ичига яширинган бўлади ва суҳбатдошингиз билан бўладиган ҳар қандай гапни яширинча ёзиб олиш имконини беради. Жуда сезгир микрофонлар бор. Булар ёрдами билан айрим хоналардаги гапларни эшитиб туриш мумкин. Махсус приборларни телефон шохобчаларига улаб, ҳар икки томоннинг гапларини тинглаш мумкин. Импералистик давлатларнинг муайян органлари жаҳоннинг турли қисмларида, хусусан социалистик мамлакатларнинг чегаралари яқинида жуда катта иншоотлар, радиостанция ва радиолокаторлар қурганлар. Чет эл разведкалари буларнинг ёрдами билан ўзга давлатларнинг сирларини билиб олишга — ҳукуматнинг яширин (шиферли) гапларининг маъносини ечиш, самолётларнинг парвозини ва ракеталарнинг тажриба тариқасида учирлишини қайд қилишга уринадилар.

Америка матбуотининг хабар беришича, Англияда, Файлннгделда радиолокация установакеси қурилмоқда. Бу установакес экранининг узунлиги 120 метр, баландлиги 50 метр бўлади, ҳаракат масофаси эса 3 минг милага етади. Гренландия ва Аляскада ҳам шундай кучли установакалар қурилмоқда.

Эшитиш ва совет территориясини кўздан кечиришнинг радар системаси шу система авторларининг фикрича, совет территориясини ҳаводан разведка қилиш системаси билан маҳкам боғланган бўлиши керак эди. Аммо, Совет Қуролли Кучларининг зўр ҳушёрлиги ва жанговар тайёргарлиги натижасида Америка Қўшма Штат-

ларининг СССРга қарши ҳаводан жосуслик ишларини уюштиришига қақшатқич зарба берилди.

Аммо шундай бўлса ҳам Америка разведкасининг раҳбарлари тинчимаётирлар. Улар социалистик мамлакатлар территориялари устидан фото ва электрон разведка системасини космик фазога кўчиришга интилмоқдалар. 1961 ва 1962 йилларда «Самос I» ва «Мидас III» жосус сунъий Ер йўлдошлари СССР территориясини кесиб ўтган орбитага чиқарилди.

Америка Қўшма Штатларининг разведка органлари космосни жосуслик мақсадларида ўзлаштириш соҳасида зўр бериб иш олиб бормоқдалар.

Шундай қилиб, Америка Қўшма Штатлари ҳукуматининг жуда қимматга тушадиган замонавий жосуслик техникасини сотиб олиши монополияларга жуда катта фойда келтиради. Жосуслик ишлари генераллар ва разведкачилар учунгина эмас, балки саноат эгалари учун ҳам кўп бизнес-даромад келтирувчи манбадир.

„ПЛАШЧ ВА ХАНЖАР“ ОПЕРАЦИЯЛАРИ

Америка мухбирларининг ёзишича, Америка Қўшма Штатлари Марказий разведка бошқармаси директорининг столи устига қўлидаги ханжарни билан плашчга ўралиб турган одамнинг қиёфасини тасвирловчи ҳайкалча қўйилган. Бу символ ўрта асрлардаёқ пайдо бўлган. Ўрта асрларда ханжар ва заҳар ҳокимиятнинг қўлга олиш учун курашда кенг тарқалган восита эди. Марказий разведка бошқармаси ва бошқа империалистик давлатларнинг разведкалари ўзларининг қора ниятларига эришиш учун ҳозирги вақтда ҳам худди шундай воситалардан фойдаланимоқдалар.

«Уолл — стрит жорнэл» газетаси 1961 йил 16 май сонисида Генри Жемиллининг мақоласини босиб чиқарди. Бу мақолада Марказий разведка бошқармасининг яқин вақтга мўлжалланган «яширин уруш ҳаракати»ни амалга ошириш планлари тўғрисида гапирилади. Газетада баён қилинган план миллий-озодлик ҳаракати раҳбарлари, прогрессив сиёсий арбоблар, ишчи ва коммунистик раҳбарларнинг жонига қасд қилиш ва империализмга қарши курашувчи бошқа кишиларнинг жонига қасд қилишнинг бутун бир сериясини ўз ичига олади.

«Урушнинг яширин ярим ҳарбий методлари,— деб ёз-

ган эди Жемилл,— эндиликда миллий сиёсатни амалга ошириш соҳасида Кубага бостириб кириш шармандаларча барбод бўлган пайтдагига нисбатан ғоят жиддийроқ восита деб қаралаётган бўлса керак».

Капиталистик мамлакатлардаги коммунистик раҳбарлар ва касаба союз ташкилотларининг актив раҳбарларини «йўлдан уриш ёки ўлдириш», «кўп миқдордаги агентларни Совет Иттифоқига, халқ Хитойига ва бошқа социалистик мамлакатларга юбориш учун 1 миллиард доллар маблағ ажратиш — ана шу «яширин уруш» программасининг асосий моддаларидандир.

«Уолл-стрит жорнэл» газетасида босилган хабарда таъкидлаб ўтилганидек, «махсус кўрсатилган мамлакатларда саботаж, террорнинг айрим турларини уюштириш, кўча ғалаёнларини бошлашга ундаш ва пул билан сотиб олиш актив ҳарбий ҳаракатларнинг формаларидан биридир». «Қўшма Штатлар,— деб ёзади Жемилл,— бундай сиёсатни ўтказиш натижасида, гарчи барча давлатлар билан расман тинч муносабатда бўлса ҳам, совуқ уруш тамом бўлмагунча душман ва дўст мамлакатлар территорияларида доим шу тариқа ҳаракат қила беради».

Империалистик разведкалар социалистик давлатларга қарши ва Осиё, Африка ҳамда Латин Америкасидаги ёш мамлакатларга қарши курашда разил воситаларнинг хилма-хил турларидан — пул билан сотиб олишдан тортиб, терроргача, саботаждан тортиб, диверсиягача, фитналардан тортиб, қуроли интервенциягача ҳар қандай воситалардан фойдаланмоқдалар. АҚШда Марказий разведка бошқармасининг махсус органлари ва мудофаа министрлигининг разведкалари бу соҳадаги ҳамма ишларга раҳбарлик қилмоқда.

Империалистик разведкалар чет эл сиёсий арбобларини пул билан сотиб олиш, ўтақетган реакцион сиёсий партия ва оқимлардан тортиб, социал-реформистик партияларгача ҳар қандай сиёсий партия ва оқимларни маблағ билан таъминлаш, прогрессив партия ва ташкилотларни заифлаштириш ёки ичидан бузиш мақсадида ўз агентларини улар сафига киритиш учун ҳар йили неча ўн миллионлаб доллар, фунт, франк ва марка сарф қилмоқдалар.

Америка разведкаси «Маршалл плани» қабул қилинган вақтдаёқ Ғарбий Европадаги сиёсий партия-

ларни, хусусан христиан-демократик ва социал-демократик партияларни пул билан таъминлашга катта эътибор берди ва бу партияларнинг Америка Қўшма Штатлари империализми сиёсатини қўллаб-қувватлашига эришишни кўзда тутди.

Марказий разведка бошқармаси Германия Федератив Республикасида ва Ғарбий Европадаги бошқа мамлакатларда фашизмга тарафдор бўлган ҳар қандай группаларни тузди ва уларни пул билан таъминлади.

Америка разведкаси Америка қасаба союзлари бирлашмаси — Америка меҳнат федерацияси — ишлаб чиқариш қасаба союзлари конфедерациясининг ўнг раҳбарларидан ўзининг қўпоровчилик ишлари учун кенг фойдаланмоқда. Америка қасаба союзларининг Жей Ловстоун каби раҳбар арбоблари Марказий разведка бошқармасининг агентлари сифатида фош қилиндилар. «Чикаго дейли ньюс» газетасида босилган мақолада бундай дейилган эди: «Марказий разведка бошқармаси кейинги йилларда халқаро коммунизм тўғрисидаги асосий маълумотларнинг кўп қисмини Ловстоундан олиб келди».

Америка разведкаси Латин Америкаси ва Африкадаги қасаба союз ташкилотлари сафларида ҳам ўзининг қўпоровчилик ишларини кучайтириб юборди.

1961 ва 1962 йилларда Марказий разведка бошқармасининг АҚШ дипломатия ходимлари ва Америка қасаба союзлари вакиллари ниқоби остида иш кўрган агентлари Африкадаги ёш мамлакат — Нигерия қасаба союз ҳаракатига аралашганлиги фош қилинди. Нигерия қасаба союзлари конгрессининг бош секретари Маллам Иброҳим Нок 1962 йил 30 январда Лагосда сўзлаган нутқида АҚШ разведкасининг шундай аралашувини исбот этувчи далиллар келтирди. У, материаллар «қасаба союз арбоблари ниқоби остида иш кўрган ва Нигерия ишчиларининг бирлигини бузишга уринган Америка жосусларининг Нигерияга жуда катта зарар етказганликларини» озиқ-равшан кўрсатади, деди.

Пул билан сотиб олиш методлари ёрдам бермаган жойларда террор методларини қўлланадилар. Террордан фойдаланиш — сиёсий ва жамоат арбобларини ўлдириш империалистик разведкалар арсеналида янгилик эмас. Маълумки, гитлерчилар рейхининг разведка-

си террор операцияларини кенг қўлланган эди. Импералистик мамлакатларнинг разведкалари гитлерчилар разведкасининг тажрибасидан кенг миқёсда фойдаланмоқдалар. Ҳали яқиндагина миллий мустақилликка эришган мамлакатларга қарши террор ҳаракатлари айнқса кучайтириб юборилди. Бунинг сабаби ҳам маълум, ана шу мамлакатларда янги сиёсий режимлар ўрнатилган бир пайтда обрўли сиёсий арбобни ўртадан кўтариш империализм кирдикорлари учун қулай ваэийатни вужудга келтириши мумкин.

Импералистик давлатлар разведкаларининг кейинги йилларда Осиё ва Африка мамлакатларида террорчилик ишларини кўрсатувчи баъзи мисолларни келтириб ўтамиз. 1961 йилнинг январь ойида Деҳлида чет эл разведкасининг беш агенти суд қилинди. Бу агентлардан бири Сингх Сехгал «Англия — Америка блоки ва марҳум Жон Фостер Даллес Ж. Неруни ўлдириш мақсадида яширинча фитна тайёрлаганлиги»ни сўроқ маҳалида айтиб берди.

Чет эл разведкаларининг агентлари Яман короли ва Ливан бош министрининг жонига суиқасд қилдилар. 1961 йилнинг охирида Ганада инглиз разведкаси агентларининг фитнаси фош қилинди. Инглиз агентлари президент Нкруманн ўлдиришни ўз олдларига мақсад қилиб қўйганлар. 1962 йилнинг бошларида Қоҳирада Франция мулкни тугатиш комиссияси дегац ниқоб остида иш кўрган жосус-қўпоровчилар гурупаси суд қилинди. Айбдорларнинг сўроқ вақтида иқдор бўлишига қараганда, бу группа Бирлашган Араб Республикаси президентини ўлдириш тўғрисида топшириқ олган.

Мустамлакачилар Осиё ва Африкада империализм мустамлакачилик системасининг узил-кесил тугатилишига халақит беришга интилиб, бир қанча террорчи ташкилотларни туздилар. Француз фашистларининг «Қизил қўл» ва Бельгиянинг Конгодаги малайларининг «Сервиз экши» ташкилоти ана шундай ташкилотлардандир.

Америка Қўшма Штатлари махсус қўшинларининг солдат ва офицерлари чет тилларни ва Америка разведкаси томонидан қайси мамлакатларга юборилсалар, ўша мамлакатларнинг шароитини зўр бериб ўрганадилар.

Америка Қўшма Штатлари махсус қўшинларининг таълим марказларида Туркия ва Эрондан, Норвегия ва Грециядан, НАТО, СЕАТО, СЕНТО агрессив блоклариди аъзо бўлган бошқа мамлакатлардан келган неча юзлаб офицерлар тайёргарлик кўрмоқдалар.

АҚШ Марказий разведка бошқармаси социалистик лагердаги мамлакатларга қарши «озод қилиш сиёсати» доирасида қўпурувчилик ишлари олиб боргани ҳолда, ҳали яқиндагина миллий мустақилликка эришган мамлакатларда Америкага тарафдор, ҳарбий диктатуралар ўрнатиш учун ўз ихтиёридаги қўпурувчилик воситаларининг ҳаммасидан фойдаланмоқда.

1953 йилда Эронда Мосаддиқ ҳукумати тузилди. Бу ҳукумат нефть саноатини национализация қилиш ҳақида қарор қабул қилди. Шундан кейин Америка Қўшма Штатларининг Марказий разведка бошқармаси Мосаддиқ ҳукуматини ағдариб ташлаш учун бутун кучларини сафарбар қилди. Аллен Даллеснинг ўзи Эрон ҳукуматини ағдариб ташлаш йўлидаги операцияларга раҳбарлик қилмоқ учун Швейцарияга жўнаб кетди ва бу мамлакатда туриб, Американинг Эрондаги элчиси Гендерсон билан ва Эрон шоҳига яқин шахслар билан доимий алоқа боғлади. Шу мақсадда Эрон армиясининг офицерларини пул билан сотиб олиш усулларидан кенг фойдаланилди. Америка матбуотининг хабарларига кўра, шу мақсад учун 19 миллион доллар сарф қилинган.

1954 йилда Гватемалада Арбенс қўл остида прогрессив ҳукумат тузилиб, Америка монополияларининг капиталлари хавф остида қолган бир пайтда, Марказий разведка бошқармаси қонуний ҳукуматни қурол кучи билан ағдариб ташлаш чораларини кўрди. Аллен Даллес Америка Қўшма Штатлари Миллий хавфсизлик кенгашини Гватемаланинг ички ишларига дарҳол аралашини тўғрисида қарор қабул қилишга даъват этди. Қурол-яроғ ортилган самолётлар дарҳол бу мамлакатнинг чегараларига юборилди.

Марказий разведка бошқармасининг раҳбарлари Индонезия, Камбоджа, Лаос, Бразилия ва бошқа бир қанча мамлакатларнинг қонуний ҳукуматларига қарши фитналар уюштирди.

Империалистик давлатлар разведкаларининг қўпурувчилик ишларида қўлланаётган воситалар уларнинг Кубага ва Яқин ҳамда Ўрта Шарқдаги бир қан-

ча мамлакатларга нисбатан ўтказган операцияларда жуда яққол кўринади.

Америка разведкаси Куба Республикасига қарши олиб бораётган курашида яширин шароитда иш кўраётган реакцион террорчиларнинг хуружига ва АҚШга ёлланган сотқинларнинг ташқаридан бостириб киришига умид боғлайди. Кубаликлар 1959—1961 йилларда бир қанча яширин қўпоровчи ташкилотларни, шу жумладан ўзига «Халқ революцион ҳаракати» деб ном берган ташкилотни тор-мор қилдилар. Куба хавфсизлик органлари томонидан қамоққа олинган контрреволюционерлар сўроқ вақтида Америка Қўшма Штатларининг Марказий разведка бошқармаси бу ташкилотларнинг бутун фаолиятига етакчилик қилганлигига иқдор бўлдилар. Марказий разведка бошқармасининг 1961 йил июль ойида Куба территориясига юборилган агенти П. Медерос Америка разведкасининг Боулинг ва Тэйлор каби раҳбарларидан бевосита йўл-йўриқ олиб турган.

Марказий разведка бошқармаси террор ва диверсия ишларининг кенг планини амалга ошириш — давлат муассасалари биноларига ўт қўйиш, революцион ҳаракатда актив қатнашаётган кишиларни, шу жумладан бош министр Фидель Кастрони ўлдириш ҳақида ўз агентларига кўрсатмалар берган.

Марказий разведка бошқармаси томонидан Кубада тузилган яширин контрреволюцион ташкилотнинг ҳаракатлари Кубага ташқаридан қуролли интервенция қилиш планлари билан маҳкам боғланган. Америка разведкаси 1961 йил апрель ойида Кубага қуролли ҳужум қилган интервентларни қуроллантириш, боқиш ва уларга таълим бериш билангина чекланиб қолмади. Марказий разведка бошқармаси Кубада ўрнатилиши лозим бўлган контрреволюцион ҳукуматнинг составини ҳам белгилади. Ана шу кўғирчоқ «ҳукумат»ни Кубага олиб бориш учун ҳеч қандай белги қўйилмаган махсус самолёт парвоз қилишга тайёр турар эди.

Америка матбуотининг хабар беришича, Марказий разведка бошқармаси Америка томонидан ёлланган сотқинларнинг 1961 йил апрель ойида Кубага бостириб киришини уюштириш учун қарийб 45 миллион доллар сарф қилган.

Аммо Америка Қўшма Штатлари ҳукмрон доирала-

рининг авантюраси шармапдаларча барбод бўлди. АҚШ ҳукмрон доиралари энг асосий нарсани, яъни Куба халқининг иродасини ва ер юзида рўй берган жуда катта ўзгаришларни эътиборга олмаган эдилар.

1961—1962 йилларда Америка Қўшма Штатлари ва Англия махфий органларининг Сурия ва Ливан ҳукуматларига қарши биргаликда тайёрланган бир қанча фитналари фош қилинди. Бу эса империалистик разведкаларнинг жуда катта мағлубияти эди. Америка Қўшма Штатлари ва Англия ана шу араб республикаларининг ҳукуматларини ағдариб ташлаш билан Яқин Шарқдаги аҳволни ўз фойдаларига ўзгартирмоқчи бўлган эдилар. Аммо бундай уринишлар барбод бўлди.

Империалистик давлатларнинг разведкалари ўз кирдикорлари барбод бўлаётганлиги ва мағлубиятга учраётганлигига қарамай, социализм мамлакатларига қарши, шунингдек Осиё, Африка ва Латин Америкасидаги мустақил мамлакатларга қарши қўпоровчилик ишларини давом эттирмоқдалар. Уларнинг бундай қўпоровчилик ишлари муқаррар барбод бўлади.

АЛДАМЧИЛИК УЯСИ

Елғон, сохта ахборот бериш — империалистик давлатлар махфий органларининг ҳаракати билан разведка ишларининг энг асосий турларидан бири бўлиб қолди.

1961 йилнинг 1 майида «У-2» самолёти «ғойиб» бўлган чоқда, Америка Қўшма Штатларининг аэронавтика ва космик фазони тадқиқ қилиш миллий бошқармаси Марказий разведка бошқармаси томонидан илгаритдан тайёрлаб қўйилган уйдирма гапларни эълон қилди. Бу самолёт Туркиядаги Ван кўли районида метеорологик тадқиқотлар ўтказиб турган пайтда тасодифан СССР чегарасидан ўтган эмиш, кислород прибори бузилиб қолганлиги орқасида учувчи ҳушидан кетиб, шундай қилган эмиш. Жиноят устида қўлга тушган Америка ҳукумати ўзи тўқиган яна бир қанча шундай уйдирмаларни рўкач қилди. Бу уйдирмалар Америка ҳукуматининг алдамчилигини узиб-кесиб фош қилиб ташлади.

Америка самолётлари 1961 йил 16 апрелда Куба аэродромларига бомбалар ташлаган вақтда Америка Қўшма Штатларининг расмий вакиллари газета ва агентликлар мухбирларига Кубани АҚШга қочиб кетишга қарор берган кубалик учувчилар бомбардимон қилдилар, деб

хабар бердилар. Америкага ёлланган сотқинлар қуро­ л кучи билан Кубага бостириб кира бошлаганларидан кейин эса, Америка ҳукуматининг аъзоси, Америка Қўшма Штатларининг Бирлашган Миллатлар Ташкилотидаги асосий вакили Стивенсон АҚШ ҳукуматининг «исёнчиларнинг ҳаракатлари» билан ҳеч қандай алоқаси йўқ ва АҚШ ҳукумати уларнинг ниятларидан «бехабар эди» деб, Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг делегатларини шунга ишонтирмоқчи бўлди.

Америка разведкаси ўз уйдирмаларини «далиллар» билан исбот қилмоқчи бўлди. Масалан, Куба Республи­ каси аэродромларни кубалик учувчилар бомбардимон қилганлигини «исботлаш» учун Куба белгилари қўйилган бир самолётни Майамидаги (Флорида штати) аэродром­ да ҳаммага намойиш қилдилар. Мухбирлар Марказий разведка бошқармасининг ана шу пайрагини пайқаб олдилар. Аммо, «Тайм» журнали 1961 йил 28 апрелда хабар берганидек, «расмий кишилар Вашингтонда ўтказилган инструктажларда газеталар разведканинг сохта хабарларини фош қилмасликлари керак эди» деганлар.

Разведка ўзининг қўпоровчилик ишларини ниқоблаш ва жаҳон жамоатчилигини лақиллатиш учун тайёрлан­ ган сохта, ёлғон хабарлар Америка Қўшма Штатлари ва бошқа империалистик мамлакатларининг разведка ор­ ганларида тўқилаётган туҳмат ва провокацион овозалар­ нинг бир қисмини ташкил этади. Бу овозалар кучли пропаганда аппарати ёрдами билан бутун дунёга тар­ қатилмоқда.

Разведкаларнинг ёлғон, сохта хабарларни тарқатиш­ дан жузатган мақсади — империалистик сиёсатнинг чин мақсадларини ниқоблашдан, жамоатчиликнинг қўллаб­ қувватлашига эришишдан, разведка қайси мамлакатга қарши махфий уруш олиб бораётган бўлса, ўша мам­ лакатнинг ички ва халқаро позицияларига нутур етказишдан иборат. Одамларни чалғитадиган хабарларнинг қўпоровчилик ишлари объекти бўлган мамлакатлардаги ижтимоий тартибларни емириш учун ёрдам беришига, аҳолини даҳшатга солиб, одамлар ўртасида ишончсиз­ лик ва норозилик туғдиришига, бу мамлакатларга дўст бўлган давлатларнинг уларга нисбатан ишончсиз ва гу­ мон билан қарашига замин тайёрлаб беришига умид боғлайдилар.

Махсус мутахассислар у ёки бу мамлакатнинг аҳво-

лини, турли ижтимоий группалар ва доираларнинг кайфиятини эътибор билан кузатиб турадилар. Улар ёлғон, сохта хабарларнинг ўзлари кутган натижаларни бериши учун курашадилар. Разведка механизми бунинг улун жосуслик маълумотларини тайёрлаб беради, сохта хабарларни рост қилиб кўрсатишга кўмаклашади.

Разведкалар Фарбда «психологик уруш» ёки «сиёсий уруш» деб аталган кўпоровчилик ишларида асосий роль ўйнайдилар.

Империалистик разведкаларнинг «психологик уруш» соҳасидаги ишларига тааллуқли мисоллардан бирини келтириб ўтамиз. Буржуа пропагандаси СССРда католиклар тўё «қувғин қилинмоқда» деган уйдирмаларга катта эътибор беради. Бу — «психологик уруш»да Марказий ва Жанубий Европа аҳолиси ўртасидаги диндор кишилардан бир қисмини СССРга қарши отлантиришга мўлжалланган хуружларнинг биридир. Аммо совет маъмурлари динларга қарши чиқмоқдалар, деб қўйилаётган қуруқ, асоссиз айблар натижа бермаётир. Чунки, СССРга келиб кетаётган жуда кўп ажнабийлар Совет Иттифоқида ҳар бир киши ҳар қандай динга ишониши ва ўзининг диний урф-одатларига амал қилиши бемалол мумкин эканлигини очиқ-равшан кўриб билиш имкониятига эгадирлар.

Бундай ҳолларда разведкалар майдонга чиқадиладар. Улар масалан, Совет Литвасидаги католик руҳонийлари ўртасида содир бўлган воқеалар тўғрисида, жумладан 1961 йилда Литвада капеллан Киндерис инфарктдан бемаҳал вафот этганлиги, ксендэ Паулус Лагис мол-мулкига кўз олайтирган ўз қариндоши Пяпрас Ряткус томонидан ўлдирилганлиги ҳақида, Клайпет соборининг руҳонийси Людас Повилонис янги ибодатхона қуриш учун диндорлар инъом қилган маблағларни ўғирлаганлиги ва бошқа жинорий ишлари учун совет судида сўроқ қилинганлиги тўғрисида ўз каналлари орқали хабар тарқатадилар.

Ёлғон хабарларни тўқишни касб қилиб олган кишилар масалан, «комсомоллар ксендэ Лагисни тош билан ўласи қилиб урганлар», капеллан Киндерис «коммунист бўлган тиш врач томонидан» ўлдирилган ва ҳоказо деган ёлғон хабарларни тарқатадилар.

Ана шу ўтакетган ёлғон хабарлар католикларнинг «Католишче нахрихтең агентур» информация агентлиги-

га юборилади, бу хабарлар 1961 йил 22 ноябрда Мюнхендаги «Зюд-дейче цейтунг» газетаси саҳифаларида босилиб чиқади, кўп буржуа газеталарида батафсил эълон қилинади ва радио орқали эшиттирилади.

Империалистик давлатлар разведкаларининг бутун фаолияти каби, «психологик уруш» ҳам социализм мамлакатларигагина эмас, балки бошқа мамлакатларга ҳам қарши қаратилган. Ғарб мамлакатларининг разведкалари Осиё, Африка ва Латин Америкасидаги мустақил давлатларда ҳам шу хилдаги қўпоровчилик ишлари олиб бормоқдалар. Империалистик давлатларнинг разведкалари ёлғон ва сохта хабарлар тарқатиб, ана шу давлатлар билан социалистик лагердаги давлатлар ўртасида дўстона муносабатлар ўрнатилишига халақит бермоқчи бўладилар, ёш мустақил давлатлар ўртасида адоват туғдиришга ҳаракат қиладилар.

Англияда чиқадиган «Дейли телеграф» газетаси 1962 йил 12 январда бир хабар босиб чиқарди. Бу хабарда айтилишича, «Кениядаги инглиз хавфсизлик органининг амалдорлари олган маълумотларга кўра», Москва ва Пекин Кения Африка миллий союзига мунтазам суратда кўп миқдорда пул юбориб турар эмиш. Шу союзнинг раҳбари Кениат бундан яхши хабардор эмиш. Бу пулдан «Кения кўшнисини Танганьика бош министри Ньерере позицияларига путур етказиш учун жиддий ҳаракат қилиб кўриш» мақсадида фойдаланиш кўзда тутилган эмиш.

Англия махфий органларининг бунда кўзда тутган макрли мўлжаллари Африканинг таниқли арбоблари ўртасида низо туғдиришдан ва Танганьика раҳбарларини СССРга қарши қўзғатишдан иборат эди. Аммо бу найранг натижа бермади. Ньерере 20 январда матбуотда эълон қилиш учун ўз мактубини топширди ва бу мактубида Англия матбуотининг қалбаки хабарларини рад этди. Ньерере Танганьика ҳукумати ва халқи билан Кения халқи ўртасида шубҳа ва адоват туғдиришга очиқданочиқ уриниш мени қаттиқ ғазаблантирди, деб ёзди. «Мен,— деди у — «бўлиб ол ва ҳукмронлик қил» деган принципга асосланган сиёсатни амалга ошириш мумкин бўлган лайтлар ўтиб кетган, деб қатъий айтаман».

Буржуа матбуоти ва «тадқиқот» институтлари ҳам шундай қалбаки хабарларни тўқиш билан шуғулланмоқдалар. Аммо, бу соҳадаги асосий операциялар разведка-

ларнинг махсус органлари томонидан ишлаб чиқилади ва империалистик давлатларнинг «плашч ва ханжар» операциялари билан, дипломатия найранглари иқтисодий жиҳатдан тазйиқ кўрсатиш ва бошқа хилдаги ҳаракатлари билан мувофиқлаштириб олиб борилади. У ёки бу мамлакатга қарши кенг миқёсда қўпоровчилик ишлари олиб борилган даврда ёлғон ва сохта хабарларга жуда катта ўрин берилади, капиталистик мамлакатларнинг матбуоти ва радиоси жамоатчиликни чалғитишни кўзда тутган ёлғон хабарлар билан мўл-кўл таъминланади.

Маълумки, 1956 йилда Венгрияда контрреволюционерлар исён кўтарган пайтда, буржуа пропагандасининг кучли аппарати Венгрия Халқ Республикасидаги аҳволни мушкуллаштириш, бу республика аҳолисини чалғитиш ва контрреволюционерларни қўллаб-қувватлаш учун бор кучи билан ишлади. Америкага ёлланган сотқинлар 1961 йил апрель ойида Кубага қарши интервенция қилганларида бу интервенциянинг ташкилотчилари бўлган америкаликлар «бузғунчилик стратегияси»дан тўла фойдалана олмадилар. Аммо, Америка газеталарининг хабарларидан маълум бўлишича, бундай стратегия ишлаб чиқилган эди. «Нью-Йорк таймс» газетаси 1961 йил 10 май сонида қуйидагиларни ёзди: «Куба тупроғига бостириб кириш бошланиши биланоқ Марказий разведка бошқармасининг вакиллари кубалик контрреволюционерлар номидан одамларни чалғитадиган хабарларни эълон қилишга киришдилар». Америка мухбирларига 5 мингдан кўпроқ киши Кубага бостириб киришда қатнашмоқда, деб хабар қилдилар. Америка қитъасида турли радиостанциялар Кубага бостириб кирган кучларнинг «муваффақиятлари» тўғрисидаги хабарларни тарқатдилар. Бу кучлар жанг операцияларининг биринчи кунидеёқ революцион Куба территориясини икки қисмга бўлиб юборган эмиш ва Кубанинг бир неча йирик шаҳрини ишғол қилган эмиш. Бу — Куба халқининг жангварлик руҳига путур етказиш мақсадида олдиндан тайёрлаб қўйилган уйдирмалар эди. Интервентлар тормор қилиниши билан «психологик уруш» ҳам барбод бўлди.

Ёлғон, сохта хабарлар тарқатиш соҳасидаги ишлар махсус органларнинг бошқа операциялари билан мувофиқлаштириб олиб борилади.

Америка Қўшма Штатларининг турли разведка ор-

ганларида тузилган махсус бўлинмалар ана шундай сохта хабарлар тўқиш билан бевосита шуғулланмоқдалар. Марказий разведка бошқармаси директорининг ўринбосари Ричард М. Биссел бу бошқармада узоқ вақт ана шу ишларга раҳбарлик қилиб келди. Разведка органлари системасида махсус операциялар бошқармаси шундай ишлар билан шуғулланади.

Империалистик давлатларнинг разведка аппарати сохта ҳужжатлар, ёлғон хабарлар тўқиш, провокацион овозалар тарқатиш билангина чекланиб қолмайди, шу билан бирга бу аппарат ана шу алдамчилик корхонасида тайёрланган материалларни тарқатувчиларга ҳам етказиб беради. Ёлғон хабарлар турли шаклларда газета ва журнал редакцияларига, радио студияларига ва телевидение компанияларига юборилади.

Империалистик давлатларнинг разведкалари ва уларнинг агентлари томонидан социалистик лагердаги давлатларга қарши ва Осиё, Африка ҳамда Латин Америкасидаги мустақил мамлакатларга қарши олиб бориладиган разил пропаганданинг воситалари хилма-хилдир. Яширин радио передатчикларнинг иши, варақа ва пропаганда адабиёти солинган махсус контейнерли ҳаво шарларини чегара орқали учуриш, газеталарнинг махсус сохта сонларини нашр этиш ва бу газеталар қайси мамлакатда тарқатилиши мўлжалланган бўлса, уларнинг ташқи қиёфасини шу мамлакатлардаги газеталарга ўхшатиб тайёрлаш ана шундай воситалардандир. У ёки бу мамлакатнинг ҳўжалик ҳаётини изидан чиқариши мумкин бўлган қалбаки пуллар ва чет элларда тайёрланган сохта ҳужжатлар ана шу разил пропаганда шохобчалари орқали тарқатилади.

Разведка ташкилотлари ёки улар билан боғланган қочоқлар, ҳар қандай инқобдаги реакционерларнинг «хусусий бирлашмалари» орқали бошқа мамлакатларга хатлар юборилади. Бу хатларда мазкур мамлакатдаги у ёки бу шахс ўзига қандайдир хавф таҳдид қилаётганлиги тўғрисида огоҳлантирилади, қалбаки маслаҳатлар берилади ва чет эл разведкаси ҳамда унинг яширин филиалига хизмат қилиш таклиф этилади. Разил пропагандачилар у ёки бу мамлакатнинг аҳолиси ўртасида туҳматдан иборат овозаларни тарқатишга ҳам катта эътибор берадилар.

Империалистик давлатлар разведкачиларининг 1961

йилда Германия Демократик Республикасига қарши қилган ишлари ана шу разил пропаганданинг моҳиятини аниқ кўрсатиб беради. Ғарбий Берлиндаги жосус-диверсиячилар марказлари Ғарбий Берлин билан Демократик Берлин ўртасидаги чегаранинг очиқлигидан фойдаланиб, ўзларининг бутун куч ва воситаларини Германия Демократик Республикаси аҳолиси ўртасида парокандалик туғдиришга, қўрқитиш ва таҳдид қилиш ёрдами билан беқарор, тутуруқсиз кишиларни Ғарбга қочиш кетиш-учун ундашга сарф қилдилар. Берлиннинг демократик матбуоти «одамларни қўлга олиш, жосусликка жалб этиш» йўлидаги бу хуружни ҳам фош қилиб ташлади. Америка разведкаси ва Ғарбдаги бошқа давлатлар разведкаларининг ходимлари шундай ишлар билан шуғулландилар. Чет эл разведкаларининг одамларни қўлга тушириш, жосусликка жалб этиш ишлари билан шуғулланган кўп агентлари айбдорлар курсисидан жой олди. Масалан, Германия Демократик Республикасининг Олий суди Вегнер деган одамни сўроқ қилди. Вегнер ифвогарлик руҳидаги 30 мингга яқин хатни тарқатган.

Германия Демократик Республикаси ҳукуматининг 1961 йил 13 августда Демократик Берлин билан Ғарбий Берлин ўртасидаги чегарада кўрган тадбирлари империалистик давлатлар разведкаларининг ана шу қўпорувчилик ишларига жуда қаттиқ зарба берди.

Империалистик давлатларнинг разведкалари разил пропаганда олиб бориш учун «психологик уруш»нинг ҳамма тафсилотларини яхши билиб олган махсус агентларини бошқа мамлакатларга юбордилар. Аммо айтиб бериш керакки, бир агентура шохобчаси разведка характеридаги турли вазифаларни бажаради: жосуслик қилади, қўпорувчилик ва разил пропаганда ишлари билан шуғулланади. Масалан, 1961 йилда Совет Ватанимизга хиёнат қилиб, Исроил разведкаси учун ишлашга рози бўлган сотқинлар суд қилинди. Айбдорлардан Печерский, Дивкин ва Қаганов жосуслик ахборотларини тўплаб, Исроил дипломатларига топширишдан ташқари, совет давлат ва ижтимоий тузуми шаънига доғ туширадиган овозлар ва уйдирмаларни тарқатганлар, Советларга қарши мазмунда бўлган ва Исроилда нашр этилган адабиётни тарқатганлар, Исроил элчихонаси уларни шундай адабиёт билан таъминлаб турган. Чет эл разведкасининг

агентлари совет воқелигига тўхматдан иборат гаплар ёзилган магнитофон плёнкаларини ўз хўжайинларига топширишга тайёрланганликлари ва уларнинг хўжайинлари бу плёнкалардан Советларга қарши пропаганда юритиш учун фойдаланиш ниятида эканликларига ҳам иқдор бўлдилар. Америка разведкасининг ёлғон, сохта хабарлари (шош қилиб ташланди ва Америка разведкасининг ўз ишида фойдаланаётган методлари жаҳон жамоатчилигининг эътиборини жалб этди.

Кубанинг бомбардимон қилинганлиги тўғрисидаги уйдирмалар шош қилиниши муносабати билан Американинг «Тайм» журнали куйидагиларни ёзди: «Биз, Пирл-Харборга қилган ҳужум «қабих ҳужум» бўлди, деб доим гапириб келмоқдамиз, аммо Америка Қўшма Штатлари шу вақтгача биз уруш ҳолатида бўлган мамлакатга хиёнаткорона ҳужум қилишда маълум даражада роль ўйнади. Тўқилган қалбаки гаплар ҳақиқатни кубаликлардан яшира олмади. Кубаликлар ўз аэродромларидан парвоз қилган самолётлар Куба тупроғини бомбардимон қилмаганлигини яхши билар эдилар. Ана шу қалбаки гаплардан кузатилган асосий мақсад — Америка журналистларидан ва Америка халқидан ҳақиқатни яшириш эди. Бу қалбакичилик душмани эмас, балки ўз халқимизни лақиллатиши керак эди. Наҳотки, миллий манфаатлар ҳукуматни ўз халқини алдашга мажбур этса? Миллий манфаатлар тахмин қилинган душмани эмас, балки ўзимизни алдашга ҳукуматни қачон бўлса ҳам мажбур этиши мумкинми?»

Зўр ишонч билан айтиш мумкинки, Марказий разведка бошқармасининг операциялари бунчалик шармандаларча барбод бўлмаганида, Американинг реакцион матбуоти ва шу жумладан «Тайм» журнали ҳам бу бошқарма томонидан тўқилган уйдирмаларни кўкларга кўгариб мақтаган бўлур эди. Лекин шунга қарамай, «Тайм» журналининг юқорида баён қилинган фикрлари Америкадаги кўпгина оддий кишиларнинг фикр ва туйғуларини акс эттиради.

Америка публицисти Чарльз Эдмундсон газеталарда босилган мақолаларида разведкаларнинг ёлғон хабарлари хавфли эканлигини таъкидлайди. Эдмундсон Америка дипломатия аппарати ва разведка аппаратида қарийб саккиз йил хизмат қилган ва шу сабабли разил пропаганда билан яқиндан танишдир. Эдмундсон «Дип-

ломатияга қарши ханжарлар» сарлавҳали «мақоласида ёзади: «Марказий разведка башқармаси жаҳоннинг ҳар бир мамлакатида хуфия иш кўриб келмоқда...

Улар ифвогарлик билан ўзлари уюштираётган можароларни ҳеч қачон тан олмайдилар, лекин бу можаролар жамоатчилик фикрига ва ташқи сиёсатга тўғри ёки нотўғри йўл кўрсатишда ҳал қилувчи аҳамиятга эга бўлиши мумкин».

Эдмундсон бошқа бир мақоласида огоҳлантириб, қуйидагиларни ёзади: «Америка разведкасининг махфий ҳаракатларидан жамоатчилик фикрини ҳоқимият тепасида турган доираларнинг истакларига мувофиқлаштириш учун фойдаланиш қийин эмас, ифвогарлик мақсадида бирор можаро рўй берар экан, Марказий разведка башқармасининг бу можародаги роли ҳақида гапириб бўлмайди, аммо... бу можародан олдиндан ўйлаб қўйилган мақсадларда фойдаланишлари мумкин ва фойдаланмоқдалар ҳам».

Елгон, сохта хабарлар тарқатиш ва қўпоровчилик мақсадларини кўзда тутган пропаганда империалистик разведкаларнинг заҳарли қуролидир. Улар жаҳон жамоатчилигини алдаш, лақиллатишга хизмат қилади, халқаро муҳитни заҳарлайди, давлатлар ўртасидаги муносабатларни ёмонлаштиради.

МАҒЛУБИЯТЛАР ЙЎЛИ

Америка Қўшма Штатларининг давлат арбоблари ошқора гапларида японларнинг Пирл-Харборга қилган ҳужуми АҚШ учун фожиали бўлганлигидан кўпинча нолийдилар. Улар Америка разведкасининг беҳабар қолганлиги Пирл-Харборда рўй берган мағлубиятга сабаб бўлди, деб оддий америкаликларни ва жаҳон жамоатчилигини шунга ишонтирмоқчи бўладилар. Лекин ҳар қандай разведка, ҳатто энг самарали ишлаганида ҳам давлат раҳбарлигининг заковати ўрнини босолмайди ва ташқи сиёсий йўл нотўғри бўлган тақдирда, ўз-ўзича бу йўлнинг муваффақият қозонишини таъминлай олмайди.

Пирл-Харбордаги мағлубиятнинг сабаблари тўғрисида келтирилган важлар ҳақиқатан ҳам шуни кўрсатадики, разведка маълумотларининг бўлиши ташқи сиёсат соҳасида нотўғри йўл тугилиши натижасида со-

дир бўладиган хатоларнинг олдини ололмайди. Америка разведкасининг уруш вақтидаги раҳбари Донован АҚШнинг японлар ҳужумини қайтаролмаганлигига сабаб разведка маълумотларининг йўқлиги эмас (Вашингтон бундай маълумотларга эга эди), балки АҚШ армияси ва флоти қўмондонлигининг японлар ҳужум қилишга қодир эмас, деб ўйлаганликлари сабаб бўлди, деб тан олишга мажбур бўлди.

Американинг кейинги йилларда ўтказиб келган махфий операциялари барбод бўлганлигини айтмайсизми? Бу операцияларнинг барбод бўлганлиги батафсил разведка маълумотларининг бўлини сиёсат соҳасида жиддий хатолардан халос қила олдимиз? Масалан, Америка разведкаси Пауэрс самолётини учирганида муҳим бир фактни, яъни СССРда ана шу самолётни уриб тушира оладиган ракета мавжуд эканлигини эсдан чиқариб қўйди, деб фараз қилайлик. Аммо Америкага ёлланган сотқинларни Кубага қарши интервенцияга тайёрлаш вақтида Америка разведкаси бу мамлакатдаги аҳвол тўғрисида тегишли маълумотларга эга эди-ку.

Аллен Даллес 1962 йил арафасида телевидение орқали эшиттирилган суҳбатда Америка разведкаси Кубанинг қандай ҳарбий техникаси борлигидан, Куба қуроли кучлари қандай кадрларга эга эканлигидан ва уларга қандай мадад кучлар келиб қўшилиши мумкинлигидан хабардор эди, деди. Кубага бостириб кириш муддатлари ва воситалари ана шу маълумотларга асосан белгиланган эди.

Бу операциянинг барбод бўлганлигига сабаб нима? Америка Қўшма Штатларининг давлат арбоблари кенг жосуслик тармоқларига ва разведканинг батафсил маълумотларига эга бўлгани ҳолда, ўз режаларини тузук туза олмаганлигига сабаб нима?

Бунга сабаб шуки, разведканинг энг аниқ маълумотлари ҳам нотўғри ташқи сиёсатнинг муваффақият қозонишини таъмин эта олмайди.

Америка матбуоти Марказий разведка бошқармасининг Кубадаги операцияларини таҳлил этиш натижасида интервенция ташкилотчилари фаразли сиёсий мақсадларни кўзлаб, Куба халқининг чин кайфиятини, унинг революция ғалабаларига содиқ эканлигини ва бу ғалабани қўлга қурол олиб ҳимоя қилишга тайёр эканлигини эътиборга олмади, деган хулосага келди.

Куба тўғрисида батафсил разведка маълумотларининг бўлиши Америка Қўшма Штатлари ҳукмрон доираларининг интервентлар Куба тупроғига туширилиши билан Куба аҳолиси ёппасига контрреволюционерлар томонига ўтиб кетади, деб янглиш тасаввур этишларига халақит бермади. Америка Қўшма Штатлари ҳукумати аъзоларидан кўпининг янглиш мўлжаллари матбуотда фош қилиниши муносабати билан соф виждонли кўг америкаликлар шундай ҳақли саволни ўртага қўйдилар: модомики, раҳбар арбоблар Кубадаги аҳвол тўғрисида батафсил маълумотга эга бўлганлари ҳолда, ҳалокатга маҳкум этилган ташқи сиёсий йўлдан воз кечмаган эканлар, жаҳоннинг бошқа районлари тўғрисида Кубадагидек тўла бўлмаган разведка маълумотлари тўғри ташқи сиёсатни ишлаб чиқиш учун гаров бўлиши мумкинми?

Объектив фактлар билан ҳисоблашишни, жаҳондаги кучлар нисбати империализм фойдасига эмас, балки социализм фойдасига ўзгарганлигини ва ўзгараётганлигини ҳисобга олишни истамаган империалистик сиёсат ҳам, унинг разведкаси ҳам муқаррар барбод бўлади.

Бу хулоса империалистик давлатларнинг разведка соҳасидаги фаолиятига тамомила тааллуқлидир. Империалистик давлатлар асосий эътиборни саботаж, террор, ярим ҳарбий ҳаракатларни уюштиришга, жамоатчиликни доим алдаш ва лақиллатишга қаратмоқдалар, дипломатия органларини разведка органларига айлантирмоқдалар ва ўзларининг ташқи сиёсатини ҳозирги халқаро аҳволнинг реал фактларига асосланиб эмас, балки ҳар қандай хом хаёлларга асосланиб қурмоқдалар.

Империалистик давлатлар социалистик мамлакатларга қарши кўпуровчилик ишлари олиб бориш учун жуда кўп маблағ сарф қилмоқдалар, «махфий уруш»нинг ҳамма воситаларидан социалистик давлатларга қарши курашда фойдаланмоқдалар. Хўш, улар нимага эришдилар?

Социализм дунёси тўхтовсиз мустаҳкамланмоқда, капитализм дунёси эса умумий кризисни бошдан кечирмоқда.

Империалистик давлатларнинг разведкалари кўпуровчилик ишлари ёрдами билан у ёки бу кичик мамлакатдаги воқеаларнинг боришини вақтинча ўзгартириш

га, бу мамлакатларда ўзларига мақбул бўлган реакцион режимчи ўрнатишга баъзан муваффақ бўлдилар. Масалан, эллигинчи йилларнинг ўрталарида Гватемала ва Эронда шундай ҳол рўй берган эди.

Аmmo бутун гап шундаки, разведка органларининг зўр усталик ва моҳирлик билан қиладиган иши ҳам объектив ижтимоий қонунларни ўзгартира олмайди, тарихнинг боришини, жамиятнинг тараққиёт сари олға ҳаракат қилиб боришини ўзгартиролмайди.

Гватемалада осонлик билан қилинган ишларни Кубага нисбатан татбиқ этолмадилар ва этолмайдилар. Империалистик давлатлар разведкаларининг зўр ҳаракати баъзи мамлакатларга мажбуран қабул қилдирилган режимлар мустаҳкам эмас, бу режимлар террор кучига таяниб турибди. Империалистик давлатлар разведкаларининг ҳаракатлари қўғирчоқ ҳукуматлардан биронтасининг ҳам омма ўртасида кенг таянчга эга бўлишини, иқтисодий жиҳатдан барқарор бўлишини таъмин этолмади. Америкада чиқадиган «Газет энд дейли» газетаси 1961 йил 10 июль сонида қуйидагиларни ёзган эди: «Биз қуролли кучлардан фойдаланиб, ошкора суратда, ёки Марказий разведка бошқармаси орқали махфий суратда аралашган мамлакатларда ҳам барқарорроқ режимларни вужудга келтириш маъносида ҳеч нарсага эришолмадик.

Биз Эронда Мосаддиқ ҳукуматини ва Гватемалада Арбенс ҳукуматини ағдариб ташладик, лекин бу мамлакатларда асосий шарт-шароитларни яхшилаш учун ҳеч қандай чора кўрмадик... Биз, Лаосда Суванна Фума ҳукуматини икки марта ағдариб ташладик, агар биз Суванна Фумани ҳукумат тепасига қайтариб келтира оلسак, ошиғимиз олчи бўлур эди. Марказий разведка бошқармасининг Шимолий Бирмадаги хитой миллатчиларини қўллаб-қувватлаганлиги бу мамлакатга бениҳоя катта зарар етказди, Марказий разведка бошқармасининг Кубадаги мағлубияти эса ҳеч қандай шарҳга муҳтож эмас».

Ажойиб эътирофлар!

1960—1961 йилларда Жанубий Корея ва Туркияда бўлиб ўтган давлат тўнтаришлари ҳам Америкага тарафдор реакцион режимларнинг беқарорлигини ва Америка разведкаси бундай беқарорликка халақит беришдан ожиз эканлигини исбот этади. Жанубий Корея-

да Ли Син Ман режими вақтида Америка разведкаси ўзунинг қўпорувчилик ишлари учун мустаҳкам уя қуриб олгандек туюлган эди. Аммо, чет эл матбусти таъкидлаб ўтганидек, Ли Син Манга қарши тўнтариш бўлган вақтда Америка разведкаси ғафлатда қолди. Жанубий Корея ҳарбий хунтаси разведкасининг бошлиғи ва кейинчалик Ли Син Ман ўрнига кўтарилган кишининг айтишича, «Америка армияси разведкасининг қониқарсиз ва юзаки уюштирилганлиги тўнтаришнинг муваффақиятли чиқишига ёрдам берди».

Америка публицисти Фред Кук Америка Қўшма Штатлари разведка бошқармаларининг ҳаракати билан бир қанча мамлакатларда ўрнатилган, ёки шу разведка органлари қўллаб-қувватлаётган реакцион режимларнинг ҳалокатга маҳкум этилганлигини тан олиб, «Нейшн» журналида қуйидагиларни ёзди: «Марказий разведка бошқармаси бизни маҳкум этган шармандали режимдан ҳам халос бўла олганимиз йўқ. «Коммунистлар билан курашда ҳар қандай воситалар ҳам яхши» деган бемаъни назария асосида чет эл ҳукуматларини ағдариб ташлаш Марказий разведка бошқармасини илҳомлантираётган бўлса, Марказий разведка бошқармаси ёрдами билан ўрнатилган режимлар учун бутун жавобгарлик Америка халқи зиммасига юкланади, тун билан кундуз куннинг алмашилиши нечоғлик муқаррар бўлса, бу ҳам шунчалик муқаррардир. Жаҳоннинг айрим районларидаги бундай режимларнинг тарихи шубҳасиз, ҳеч кимга манзур эмас. Қўғирчоқ ҳукуматларни бўм-бўш қўл билан қўллаб-қувватлаб, ғалабага эришиш мумкин эмаслиги ўтмиш сабоқларидан аниқ-равшан маълум бўлиши керак».

Ҳақиқатан ҳам шундай!

Империалистик давлатлар разведкалари, хусусан булар орасида энг кучли деб ҳисобланган Америка Қўшма Штатлари разведкаси операцияларининг кўп жойда барбод бўлганлиги ва муваффақиятсизликларга учраганлиги Ғарб мамлакатларининг ҳукмрон доираларида саросималик ва парокандалик туғдирди. Америка Қўшма Штатлари президенти ўзининг ишончли кишиларига Марказий разведка бошқармасининг фаолиятини ва унинг ташкилий тузилишини қараб чиқиб, тегишли тавсиялар тақдим этишни топширди. Ҳукумат доиралари энг муҳим махфий операцияларнинг шармандаларча

барбод бўлмаслиги учун қайси бошқармалар бундай операциялар учун жавобгар бўлиши лозим эканлиги тўғрисидаги масалани муҳокама қилмоқдалар. Америка матбуоти Марказий разведка бошқармасининг Кубага нисбатан операциялари муносабати билан баъзи кўнгилсиз фактлар тўғрисида хабар берган эди, Америка матбуоти бунинг учун ҳукуматдан дакки еди. Разведка ишларини жуда ҳам махфий олиб бориш учун тегишли чоралар кўрилмоқда.

Аммо, фактлар шуни кўрсатадики, империалистик давлатлар разведка аппаратларининг қайта ташкил этилиши ҳам, улар бажарадиган ишларнинг бирмунча яхши йўлга қўйилиши ҳам бу разведкаларнинг тобора мағлубиятга учрашига ва хусусан ташқи сиёсат соҳасида кўпроқ муваффақиятсизликларга учрашига халақит беролмайди. Империалистлар жаҳондаги воқеаларнинг боришини тўхтатиш ва орқага буриб юборишга уриниб, махфий қуролни ишга солмоқдалар. Бу қурол пироварди оқибатида ўлимга маҳкум этилганлар қуролидир.

Империалистик давлатлар разведкаларининг иши халқаро муносабатларда салбий оқибатларни вужудга келтиради, уруш ваҳимасини кучайтиришга, идора усулини фашистлаштиришга, халқаро кескинликни авж олдиришга, давлатлар ўртасидаги муносабатларда ишончсизликни кучайтиришга сабаб бўладики, бундай жиддий хавфга эътибор бермаслик мумкин эмас, албатта. Шу сабабли, халқлар империалистик давлатлар разведкаларининг социалистик лагердаги давлатларга қарши, Осиё, Африка ва Латин Америкасидаги мустақил мамлакатларга қарши, тинчликни ва миллий мустақилликни мустаҳкамлаш учун курашаётган барча ташкилотларга қарши «махфий уруш»ни кучайтириш йўлидаги уришишларига жавобан, ҳушёрликни оширишлари керак, давлатлар ўртасидаги нормал муносабатларни қўпоровчилик қаракатларига бўйсундираётганларнинг ҳаммасини фош қилиб ташлашлари лозим.

Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг Программасида Америка Қўшма Штатлари ҳукмрон доираларининг ички ва ташқи сиёсати, Америка империализмининг аҳволи тўғрисида чуқур характеристика берилган. Программада бундай дейилади:

«Америка Қўшма Штатларининг монополистик бур-

жуазияси — халқаро реакциянинг асосий таянчидир. У капитализмни «қутқариш» ролини ўз зиммасига олди. АҚШнинг молия магнатлари империалистларнинг «муқаддас иттифоқ»ини тузмоқдалар, агрессив ҳарбий блоклар ташкил қилмоқдалар. Америка қўшинлари ва ҳарбий базалари капиталистик дунёнинг энг муҳим пунктларида жойлашгандир.

Лекин ҳаёт АҚШ империализмининг жаҳонга ҳоким бўлиш йўлида қилаётган даъволарининг батамом асоссизлигини кўрсатиб бермоқда. Империализм социалистик ва миллий-озодлик революцияларининг йўлини тўсишга ожиз бўлиб қолди. Америка империализмининг атом қуролини монополия қилиб олиш соҳасидаги мўлжаллари чипакка чиқди. АҚШ капиталистик дунёда асосий иқтисодий, молиявий ва ҳарбий куч бўлиб қолаётганлигига қарамай, капиталистик дунё экономикасида эришган салмоғини сақлаб қола олмади. Энг кучли капиталистик давлат бўлган АҚШ ўз тараққиётининг юқори чўққисидан ўтиб, тушкунлик палласига кирди»¹.

Америка империализми жаҳон эксплуататори ва жаҳон жандарми ролини бажараётганлиги сабабли, бу мамлакатнинг ҳукмрон синфлари разведка органлари зиммасига жуда катта вазифа юкламоқдалар. Разведка ва дипломатия — ягона давлат аппаратининг звеноларидир. Улар ҳукмрон синфнинг ва бу синф иш бошига қўйган ҳукуматнинг сиёсатини амалга оширадилар. Америка Қўшма Штатлари ташқи сиёсатининг оқилона йўлдан бориши — АҚШ халқига, унинг тинчлик ва демократия учун актив кураш олиб боришига, унинг уюшқоқлигига ва ҳукуматга таъсир кўрсатишига боғлиқдир.

Ҳар икки томоннинг манфаатларини ҳисобга оладиган, жаҳондаги кучларнинг реал нисбатини оқилона ҳисобга олишга асосланган тўғри, заковатли ташқи сиёсат муваффақият қозона олади ва ҳамманинг равнақ топиши учун энг муҳим негиз бўлган ва узоқ давом этадиган тинчликни таъминлашга қодирдир.

¹ Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг Программаси, 31—32 бетлар

МУНДАРИЖА

	Бет
Разия ишлар бошқармаси	3
Махфий уруш	6
Жосуслик бизнеси	16
„Плашч ва ханжар“ операциялари	23
Алдамчилик уяси	29
Мағлубиятлар йўли	37

На узбекском языке

Ю. А. ЮДИН

ТАЙНОЕ ОРУЖИЕ ОБРЕЧЕННЫХ

Объединенное издательство
„Қизил Ўзбекистон“, „Правда Востока“
и „Ўзбекистонни Сурх“
Ташкент—1962

Переведено с издания издательства „Звание“
Москва, 1962.

Автор Юрий Александрович Юдин

Таржимон Ш. Алиев
Техредактор В. Зубовская

Редактор У. Мухамедов
Корректор Х. Тешабоева

Теришга берилди 11/VI 1962 й. Босишга рухсат этилди 25/VI 1962 й.
Қоғоз формати 84 × 108^{1/2}. Босма листи 1,38. Шартли босма листи 2,25. Нашриёт ҳисоб листи 2,26. Тиражи 15200. Нашр № 85.
Заказ № 1212. Баҳоси 6 тийин.

„Қизил Ўзбекистон“, „Правда Востока“ ва „Ўзбекистонни Сурх“
бирлашган нашриёти ва босмаховаси. Ташкент,
„Правда Востока“ кўчаси, уй № 26. 1962